

KRAŠTOVAIZDIS
asociacija

2026 03 31

DĖL PASTABŲ TEIKIMO APLINKOS MINISTRO ĮSAKYMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2023 M. GRUODŽIO 12 D. ĮSAKYMO NR. D1-406 „DĖL DETALIŲ VĖJO ELEKTRINIŲ REIKŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO PAUKŠČIAMS IR ŠIKŠNOSPARNIAMS KRITERIJŲ, REIKŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO PAUKŠČIAMS IR ŠIKŠNOSPARNIAMS PREVENCIJOS IR MAŽINIMO PRIEMONIŲ TAIKymo IR TYRIMŲ REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTUI (REG. NR.: 25-11824(2))

Asociacija "KRAŠTOVAIZDIS"
Vilkipėdės g. 22, LT-03151 Vilnius
Įmonės kodas 306311744

info@krastovaizdis.eu
Tel. +370 666 89913
FB: facebook.com/krastovaizdis.eu

www.krastovaizdis.eu
Sąskaita Swedbank:
LT41 7300 0101 7805 1742

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2026 03 31

Siunčiama el. paštu: info@am.lt

DĖL PASTABŲ TEIKIMO APLINKOS MINISTRO ĮSAKYMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2023 M. GRUODŽIO 12 D. ĮSAKYMO NR. D1-406 „DĖL DETALIŲ VĖJO ELEKTRINIŲ REIKŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO PAUKŠČIAMS IR ŠIKŠNOSPARNIAMS KRITERIJŲ, REIKŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO PAUKŠČIAMS IR ŠIKŠNOSPARNIAMS PREVENCIJOS IR MAŽINIMO PRIEMONIŲ TAIKYMO IR TYRIMŲ REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTUI (REG. NR.: 25-11824(2))

Asociacija „Kraštovaizdis“ susipažino su paskelbtais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. D1-406 „Dėl Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu (toliau – Įsakymas, Aprašo projektas) ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymo Nr. D1-546 „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu (toliau – Nuostatų projektas) (Reg. Nr. 25-11824(2), 2026-03-16) <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/daf541f1210711f199c6aa78b7fb0d96?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a722a63e-9692-467e-b777-6d353ff4b241>

ir nepraleisdama nustatyto termino teikia savo pastabas. Nepritariame siūlomiems pakeitimams ir žemiau teikiame savo argumentus.

Paskelbtoje redakcijoje matome, kad dauguma mūsų darbo grupės pateiktų pastabų, grindžiamų teisiniais, moksliniais ir praktinio įgyvendinimo argumentais, nebuvo įvertintos, ir nepateikti jokie paaiškinimai ar motyvai, kodėl šios pastabos liko neatsižvelgtos. Toks reagavimo trūkumas prieštarauja gerojo viešojo administravimo principams, teisėkūros skaidrumui bei pareigai pagrįstai įvertinti suinteresuotų subjektų pasiūlymus.

Žemiau pateikiame savo pastabas ir dar kartą prašome jas iš esmės įvertinti. Prašome, remiantis šiomis pastabomis, patikslinti rengiamą projektą, arba pateikti aiškius, išsamius bei teisės aktų ir faktinių aplinkybių pagrįstus motyvus, kodėl konkrečios pastabos nebuvo įtrauktos.

Dėl Įsakymo rengimo tikslo

Atkreipiame dėmesį, kad rengiamas įsakymas savo tikslu pirmiausia siekia **užtikrinti laukinių paukščių ir šikšnosparnių apsaugą**, o ne vien konstatuoti ar registruoti jų žūčių faktus. Todėl reguliavimas turi būti orientuotas į **prevenciją ir realų, veiksmingą žūčių išvengimą**, o ne į pasekmių fiksavimą po padarytos žalos gamtai.

Pabrėžiame, kad šio įsakymo tikslas negali būti pirmiausia **ūkio subjektų administracinės ar veiklos naštos mažinimas** dėl saugomų rūšių individų žūčių. Priešingai, prioritetas turi būti teikiamas **gyvosios gamtos apsaugai, biologinės įvairovės išsaugojimui ir atsargumo principo įgyvendinimui**. Verslo subjektų patogumas negali būti svarbesnis už pareigą imtis **efektyvių priemonių, leidžiančių išvengti žūčių**.

Dėl Įsakymo lyginamojo varianto

Pažymime, kad Aplinkos ministerijai nepateikus teisės akto Aprašo projekto lyginamojo varianto, yra iš esmės apsunkinamas skaidrus ir efektyvus visuomenės dalyvavimas teisėkūros procese. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamas dokumentas yra didelės apimties ir kompleksiškas, be aiškiai pažymėtų pakeitimų tampa itin sudėtinga identifikuoti, kurios nuostatos yra naujos, kurios – keičiamos ar išbraukiamos. Tai reikšmingai padidina administracinę naštą visuomenei, suinteresuotoms institucijoms ir ekspertams, nes pastabų teikimui būtina atlikti išsamų viso teksto lyginamąjį vertinimą savarankiškai.

Tokio pobūdžio praktika mažina teisėkūros proceso skaidrumą, riboja realias visuomenės galimybes konstruktyviai ir kvalifikuotai įsitraukti į teisės akto tobulinimą bei gali lemti, kad svarbios pastabos ar teisinės rizikos aspektai lieka neidentifikuoti. Be to, tai neatitinka gerojo viešojo administravimo ir teisėkūros principų, pagal kuriuos institucijos turėtų užtikrinti aiškų, suprantamą ir prieinamą teisės aktų projektų pateikimą visuomenei, įskaitant pakeitimų matomumą ir jų pagrindimą.

Prašome pateikti Aprašo projekto lyginamąjį variantą, leidžiantį aiškiai identifikuoti visus siūlomus pakeitimus, taip sudarant realias sąlygas visuomenei ir suinteresuotoms šalims teikti pagrįstas ir kokybiškas pastabas, ir pratęsti pastabų teikimo laiką iki 2026-04-10.

Dėl Įsakymų rengėjų

Prašome patikslinti Įsakymų projektų rengėjų sąrašą. Šiuo metu kaip rengėjai nurodyti tik Aplinkos ministerijos darbuotojai, tačiau atkreipiame dėmesį, kad rengiant Įsakymą buvo sudaryta darbo grupė, kurioje dalyvavo ir savo pastabas bei pasiūlymus teikė kitos institucijos ir organizacijos, įskaitant Lietuvos ornitologų draugiją, UAB „Pajūrio tyrimų ir planavimo institutą“, „Ignitis“, asociaciją

„Kraštovaizdis“ ir kt. Atsižvelgiant į tai, prašome prie įsakymo rengėjų nurodyti visus subjektus, prisidėjusius prie įsakymo rengimo.

Dėl reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai nustatymo (pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymą)

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo „32³ straipsnis reglamentuoja reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai nustatymą:

„32³ straipsnis. Reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai

Reikšmingas neigiamas poveikis saugomai rūšiai nustatomas pagal šiuos išmatuojamus duomenis:

- 1) saugomos rūšies populiacijos (individų skaičiaus, tankumo) sumažėjimą;*
- 2) konkrečių individų arba pažeistos teritorijos svarbą saugomos rūšies apsaugai, saugomos rūšies retumą (įvertintą vietos, regiono ir aukštesniu lygiu, įskaitant Europos Sąjungos lygį);*
- 3) saugomos rūšies galimybę daugintis (pagal šiai saugomai rūšiai arba šiai populiacijai būdingą dinamiką), jos gyvybingumą;*
- 4) saugomos rūšies, kuriai padaryta žala, galimybę per trumpą laiką be jokio įsikišimo, išskyrus padidintas apsaugos priemones, atsinaujinti iki būklės, kuri dėl saugomos rūšies dinamikos virsta į būklę, tokią pačią arba geresnę už pirminę saugomos rūšies apsaugos būklę.*

Reikšmingas neigiamas poveikis rūšies buveinei ar natūraliai buveinei nustatomas pagal šiuos išmatuojamus duomenis:

- 1) rūšies buveinės ar natūralios buveinės užimamo ploto sumažėjimą;***
- 2) konkrečių individų arba pažeistos teritorijos svarbą rūšies buveinės ar natūralios buveinės apsaugai, rūšies buveinės ar natūralios buveinės retumą (įvertintą vietos, regiono ar aukštesniu lygiu, įskaitant Europos Sąjungos lygį);*
- 3) rūšies buveinės ar natūralios buveinės natūralaus atsikūrimo galimybę (pagal natūralios buveinės tipinėms rūšims arba jų populiacijoms būdingą dinamiką);*
- 4) rūšies buveinės ar natūralios buveinės, kuriai padaryta žala, galimybę per trumpą laiką be jokio įsikišimo, išskyrus padidintas apsaugos priemones, dėl rūšies buveinės ar natūralios buveinės dinamikos atsinaujinti iki būklės, tokios pačios arba geresnės už pirminę rūšies buveinės ar natūralios buveinės apsaugos būklę.*

Bet koks neigiamas poveikis saugomai rūšiai, rūšies buveinei ar natūraliai buveinei laikomas reikšmingu, jeigu kartu nustatomas žalos aplinkai poveikis žmogaus sveikatai.

Įsakymas rengiamas remiantis Aplinkos apsaugos įstatymo 32³ straipsnio paskutinės dalies suteiktais įgaliojimais (*Detalios reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai kriterijus nustato aplinkos ministras, vadovaudamasis šio straipsnio nuostatomis.*) Atkreipiame dėmesį, kad Aplinkos apsaugos įstatyme (minėtame 32³ straipsnyje) įvardinti kriterijai, pagal kuriuos ir nustatomas reikšmingas neigiamas poveikis rūšies buveinei ar natūraliai buveinei. Vienas iš tokių - rūšies buveinės ar natūralios buveinės užimamo ploto sumažėjimas. Nors įstatymas ir numato, kad aplinkos ministras nustato detalius kriterijus (tai yra detalizuoja įstatyme įvardintus), tačiau Įsakymo projekte šis itin svarbus kriterijus ne tik nedetalizuojamas – jis apskritai nutylimas. Nei tyrimus, nei monitoringą reglamentuojančiuose Įsakymo skyriuose nėra nei žodžiu neužsimenama apie šį kriterijų.

Siūlome Įsakymo projektą papildyti atitinkamomis nuostatomis dėl rūšies buveinės ar natūralios buveinės užimamo ploto sumažėjimo, kaip reikšmingo neigiamo poveikio. Šių kriterijų būtina detalizuoti tiek reglamentuojant atliekamus tyrimus dėl planuojamo veiklos, tiek vykdant monitoringą jau veikiančių VE aplinkinėse teritorijose. Šio kriterijaus nutylėjimas ir nedetalizavimas prieštarautų įstatyme numatytam reglamentavimui.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo „32³ straipsnis taip pat reglamentuoja, kad:

Reikšmingu neigiamu poveikiu saugomai rūšiai, rūšies buveinei ar natūraliai buveinei nelaikomas toks poveikis, kai tenkinama bent viena iš šių sąlygų:

- 1) **neigiami pokyčiai, mažesni už natūralius svyravimus**, laikomus normaliais tai saugomai rūšiai, rūšies buveinei ar natūraliai buveinėis*
- 2) **neigiami pokyčiai, susidarantys dėl natūralių priežasčių arba įsikišimo, susijusio su įprastu vietovių tvarkymu, kuris apibūdintas gamtotvarkos planuose ar kituose dokumentuose, nustatančiuose apsaugos priemonės;***
- 3) **kai nustatyta, kad saugoma rūšis, rūšies buveinė ar natūrali buveinė be jokio įsikišimo atsinaujins iki būklės, lygiavertės pirminei būklei arba geresnės už pirminę būklę (dėl saugomos rūšies, rūšies buveinės ar natūralios buveinės dinamikos savybių), per vienų metų laikotarpį.***

Pagal dabartinę įsakymo versiją (žr. III skyriaus, 6. punktą) poveikio aplinkai vertinimo metu tyrimai galimam reikšmingam neigiamam VE ar VE parkų poveikiui nustatyti bus atliekami ne mažiau kaip 1 metus sausumoje ir ne mažiau kaip dvejus metus jūroje. Manome, kad vieneri metai – per trumpas laikotarpis nustatyti saugomų paukščių buveinės, teritorijoje gyvenančių individų skaičių ir svarbą jų išsaugojimui, ypač didelių VE parkų atveju. Dėl per trumpo tyrimams numatyto laikotarpio neįmanoma, nustatyti kaip kinta saugomų paukščių veisimosi teritorijų skaičius dėl natūralių svyravimų. Tai galima nustatyti vykdant tyrimus, kurie apimtų bent 2 veisimosi laikotarpius.

Siūlome nustatyti, kad poveikio aplinkai vertinimo metu tyrimai galimam reikšmingam neigiamam VE ar VE parkų poveikiui nustatyti būtų atliekami ne mažiau kaip 2 metus (bent 2 veisimosi laikotarpiais) sausumoje.

Dėl Įsakymo 2.2. punkto

Projekto rengėjai numato ūkio subjektui galimybę pačiam rinktis koku įsakymu jis pageidauja vadovautis:

„2.2. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus sprendimu Aprašas gali būti taikomas planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūroms, pradėtoms iki 2023 m. gruodžio 31 d., rengiant planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitas, jei iki 2023 m. gruodžio 31 d. šios ataskaitos nebuvo pavišintos vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka arba jei planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos buvo pavišintos, atsižvelgiant į Aprašo nuostatas, jos atitinkamai pataisomos ir pakartotinai pavišinamos;“

Siūloma formuluotė neapibrėžia procedūros, kaip subjekto pasirinkimas fiksuojamas ir įforminamas, todėl kyla neaiškumas: institucija nežino, koku dokumentu vadovaujasi subjektas.

Projekto tekstas **neaiškiai reglamentuoja**:

- Kaip ūkinis subjektas turi pareikšti pageidavimą: raštu, elektroniniu pranešimu, formalia forma?
- Kada turi pateikti pageidavimą: prieš pradedant PAV procedūrą, prieš ataskaitos pateikimą ar po jos?
- Kam pranešti: AAA, VSTT ar kitai institucijai?
- Kaip institucija patvirtina arba fiksuoja pasirinkimą: ar pakanka subjekto savarankiško pareiškimo, ar reikia oficialaus sprendimo?

Be šių detalių pasirinkimo teisė tampa **tik formali, bet neįgyvendinama**, ir institucijos **negali objektyviai kontroliuoti proceso**. Tokios formuluotės labiau iliustruoja ne proceso lankstumą, o pataikavimą VE vystytojams kuriems siekiama sudaryti išskirtines galimybes diriguoti institucijoms pageidaujant tai vienos, tai kitos (palankesnės) šio įsakymo redakcijos. Teisinėje valstybėje tai turėtų būti valstybės institucijos prerogatyva reglamentuoti teisės akto taikymo sąlygas.

Siūlome:

- atsisakyti galimybės ūkio subjektui pačiam rinktis kurią teisės akto redakciją rinktis (prieštarauja Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymui, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymui.). Vietoje to siūlome nustatyti kokiam etape esančiam PAV procesui taikoma nauja, o kuris PAV turi būti užbaigtas pagal seną redakciją.
- numatyti, kad „Ūkio subjektas, pasirinkdamas, pagal kurį įsakymą (Aprašą) rengs PAV ataskaitą, privalo savo sprendimą pateikti AAA raštu arba elektroniniu paštu iki PAV ataskaitos rengimo pradžios. AAA patvirtina gautą pasirinkimą raštu ir fiksuoja dokumentacijoje, užtikrinant, kad institucijos ir suinteresuotosios šalys žinotų, pagal kurias taisykles vykdoma PAV procedūra.“

Dėl Aprašo 4 ir 5 punktų

Nepritariame Aprašo 4 punkto ir jo dalių formuluotei, nes ignoruojant plėšriųjų paukščių ekologinius poreikius ir biologines ypatybes, ES Buveinių direktyvos reikalavimą užtikrinti palankią jų apsaugos būklę, šių paukščių apsaugą ketinama užtikrinti tik PAST ir BAST teritorijose. ES Paukščių direktyvos 5 straipsnis įpareigoja valstybės narės imtis būtinų priemonių, kad sukurtų bendrą apsaugos sistemą visoms 1 straipsnyje nurodytoms paukščių rūšims, ypač uždraudamos: a) tyčinį žudymą ar gaudymą bet kokiais būdais. Direktyvos 3 straipsnis įpareigoja valstybes nares, atsižvelgiant į 2 straipsnyje minėtus reikalavimus, imtis reikiamų priemonių išsaugoti, palaikyti ar atkurti pakankamą buveinių įvairovę ir plotą visoms 1 straipsnyje nurodytoms paukščių rūšims.

Dabartinė formuluotė leidžia statyti VE žymiai arčiau paukščių veisimosi vietų, kurios yra ne saugomose teritorijose, nors tai nesuderinama su jų apsauga nuo žūčių susidūrus su VE mentėmis. Taip pat atsisakoma užtikrinti plėšriųjų paukščių maitinimosi buveinių apsaugą, jų blokavimo VE už saugomų teritorijų ribų. Kaip Aplinkos ministerija planuoja įgyvendinti ES Paukščių direktyvos reikalavimą užtikrinti palankią saugomų paukščių apsaugos būklę, jei atsisakoma kontroliuoti VE plėtrą, o apsauga vykdoma tik saugomose teritorijose, nors jose gyvena mažiau negu 20% daugelio šių paukščių nacionalinių populiacijų?

Prašome išbraukti 4.1.7. punktą:

„4. VE ar VE parkų poveikis paukščiams ir šikšnosparniams laikomas reikšmingu neigiamu, jeigu: 4.1.7. jūroje apsistojančių paukščių rūšių buveinėse tokiu mastu, kuris lemtų didesnį kaip 20 % saugomų paukščių rūšių individų sumažėjimą palyginti su 10 metų natūraliu populiacijos

svyravimų vidurkiu ir (arba) jų tankumo sumažėjimą daugiau kaip 20 % palyginti su 10 metų natūralaus populiacijos tankumo vidurkiu“,

kadangi siūlomas reglamentavimas prieštarauja Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatai:

„Reikšmingu neigiamu poveikiu saugomai rūšiai, rūšies buveinei ar natūraliai buveinei nelaikomas toks poveikis, kai tenkinama bent viena iš šių sąlygų:

*1) **neigiami pokyčiai, mažesni už natūralius svyravimus**, laikomus normaliais tai saugomai rūšiai, rūšies buveinei ar natūraliai buveinėis“.*

Primename, kad Paukščių direktyva (5 str.) draudžia tyčinį paukščių žudymą. Žiniai projekto rengėjams – Europos Teisingumo teismas nurodė, kad „*Draudimas apima tyčinio laukinių paukščių gaudymo ar žudymo veiksmus arba tyčinį jų lizdų ar kiaušinių sunaikinimo ar sugadinimo veiksmus, net jei tai nėra tikrasis akto tikslas.*“ Taigi **Aplinkos ministerija turėtų nustatyti tokį reglamentavimą, kuriuo siekiama išvengti bet kokios paukščio žūties.** Tuo tarpu šis punktas reikštų, kad jei dėl VE žūtų 19 procentų saugomų paukščių rūšių individų populiacijos (ji tokia apimtimi sumažėtų) – tai net nebūtų laikoma reikšmingu neigiamu poveikiu. Akivaizdu, kad toks 19 procentų populiacijos įteisintas žudymas neturi nieko bendro nei su Aplinkos ministerijos misija, nei su ES teisiu reguliavimu ir turi būti išbrauktas iš Projekto.

Be to, šis punktas įgyvendinamas tik pastačius VE jūroje. Punktas klaidinančiai suformuluotas. Ne individų sumažėjimas yra problema, bet jų skaičiaus, gausos sumažėjimas. Taip pat šis punktas prieštarauja ES Paukščių ir Buveinių Direktyvoms, nes leidžia didesnę negu 20% paukščių individų skaičiaus sumažėjimą.

Dėl 4.2. punkto – kuriame atspindi viso Projekto spragos

Įsakymo projekte nurodyta:

*4.2. VE ar VE parkų statybos metu bus naikinamos ar pažeidžiamos į Lietuvos Respublikos saugomų **gyvūnų, augalų ir grybų rūšių** sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“, įrašytų paukščių ir šikšnosparnių veisimosi vietos ar į 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos su visais pakeitimais 1 priedą įrašytų paukščių rūšių veisimosi vietos;*

Aplinkos apsaugos įstatymo 32⁽³⁾ straipsnis numato, kad

„Reikšmingu neigiamu poveikiu saugomai rūšiai, rūšies buveinei ar natūraliai buveinei nelaikomas toks poveikis, kai tenkinama bent viena iš šių sąlygų:

- 1) neigiami pokyčiai, mažesni už natūralius svyravimus, laikomus normaliais tai saugomai rūšiai, rūšies buveinei ar natūraliai buveinei;
 - 2) neigiami pokyčiai, susidarantys dėl natūralių priežasčių arba įsikišimo, susijusio su įprastu vietovių tvarkymu, kuris apibūdintas gamtotvarkos planuose ar kituose dokumentuose, nustatančiuose apsaugos priemonės;
 - 3) kai nustatyta, kad saugoma rūšis, rūšies buveinė ar natūrali buveinė be jokio įsikišimo atsinaujins iki būklės, lygiavertės pirminei būklei arba geresnės už pirminę būklę (dėl saugomos rūšies, rūšies buveinės ar natūralios buveinės dinamikos savybių), per vienų metų laikotarpį.
- Detalūs reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai kriterijus nustato aplinkos ministras, vadovaudamasis šio straipsnio nuostatomis.*

Kitaip tariant aplinkos ministras turi pareigą **ne tik nustatyti detalius įstatyme įvardintus kriterijus (juos detalizuoti) bet juos nustatyti visoms saugomoms rūšims ir buveinėms**. Gi šiuo įsakymu apsiribojama paukščių ir šikšnosparnių apsaugos reglamentavimu. Akivaizdu, kad tiek eksploatuojant, tiek statant VE gali būti daromas reikšmingas neigiamas poveikis ne tik paukščiams ir šikšnosparniams. 4.2 punktas reglamentuoja VE statybos etapą. Būtent šiuo etapu gali būti daromas reikšmingas neigiamas poveikis saugomiems augalams, ropliams ar kitiems gyvūnams, kurių buveinės yra statybos vietoje ar šalia šių statybų. Tokia projekto spraga atveria galimybę be jokių apribojimų daryti reikšmingą neigiamą poveikį kitoms saugomos rūšims (kitoms gyvūnų augalų ar grybų rūšims).

Siūlome Įsakymo projektą papildyti detaliais reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai kriterijais kitoms (ne tik paukščiams ir šikšnosparniams) saugomoms rūšims.

Dėl Aprašo 5 punkto

Nepritariame 5 Aprašo punktui, kuriame nurodyta:

*„5. VE ar VE parkų poveikis paukščiams ir šikšnosparniams **gali būti** reikšmingas neigiamas, o reikšmingumo dydis ir neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ar mažinimo priemonės turi būti nustatomos individualiai atliekant poveikio aplinkai vertinimą, jeigu VE ar VE parkus planuojama statyti ir eksploatuoti šiose vietose:*

- 5.1. pajūrio ir Kuršių marių rytinės pakrantės ruože 5 iki 15 km atstumu nuo kranto linijos;
- 5.2. jūroje (kitose, nei nurodyta Aprašo 4.1.1 ir 4.1.2 papunkčiuose, teritorijose ir Aprašo 4.1.7 papunktyje nurodytose buveinėse);
- 5.3. mažesniu kaip 200 m atstumu, jį skaičiuojant iki rotoriaus mentės horizontalioje pozicijoje, nuo:

5.3.1. miškų, kurių plotas didesnis kaip 5 ha;

5.3.2. parkų, kurių plotas didesnis kaip 2 ha;

5.3.1. ežerų ir dirbtinių vandens telkinių, kurių plotas didesnis kaip 1 ha;

5.3.2. visų tipų pelkių, kurių plotas didesnis kaip 1 ha;

5.3.3. sausumos paviršiuje tekančių upių, kurių vagos vidutinis plotis nagrinėjamoje teritorijoje didesnis kaip 5 m;

5.3.4. medžių alėjų;

5.4. mažesniu, nei nurodyta Aprašo 2 priedo 1 ir 3 lentelių 5 ir 6 stulpeliuose ir 2 lentelės 5 stulpelyje, atstumu (ir atvejais) nuo saugomų teritorijų, PAST ar BAST ribų ar paukščių veisimosi vietų, taip pat migracijos, žiemojimo ar maitinimosi vietų, kur susidaro paukščių sankaupos, šikšnosparniams svarbių veisimosi, maitinimosi vietų ar skraidymo tarp jų vietų, migracijos kelių ar srautų arba sankaupų susidarymo vietų.“

Šiame punkte nurodoma, kad „VE ar VE parkų **poveikis** paukščiams ir šikšnosparniams **gali būti** reikšmingas neigiamas, o reikšmingumo dydis ir neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ar mažinimo priemonės turi būti nustatomos individualiai atliekant poveikio aplinkai vertinimą, jeigu VE ar VE parkus planuojama statyti ir eksploatuoti šiose vietose:..“

Visų pirma, Aplinkos apsaugos įstatymo 32⁽³⁾ straipsnis įgalioja aplinkos ministrą nustatyti Detalios reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai kriterijus, vadovaudamasis šio straipsnio nuostatomis. Kitaip tariant aplinkos ministras neturi įgaliojimų nustatyti tarpinius kriterijus dėl poveikio, kuris gali būti reikšmingai neigiamas. Iš Projekto 5 punkto akivaizdu, kad juo siekiama leisti statyti VE vietose, kurios pagal aprašytus kriterijus yra vietos, kurios būtų daromas reikšmingas neigiamas poveikis (be „gali būti“). Tai iš esmės leidimas, prisidengiant procesais ir neapibrėžtomis techninėmis priemonėmis (dėl jų pastabos žemiau) statyti VE ypač jautrioje aplinkai vietose.

Siūloma formuluotė „gali būti reikšmingas neigiamas poveikis“ yra teisiškai problemiška ir kelia kelis esminius neaiškumus tiek nacionalinės, tiek ES teisės kontekste. Loginiame kontekste formuluotė „gali būti reikšmingas neigiamas poveikis“ yra lygi formuluotei „gali būti nereikšmingas neigiamas poveikis“ arba „gali būti reikšmingas teigiamas poveikis“. Nes terminas „gali būti“ nurodo tik galimybę tarp priešingų galimų alternatyvų. Pvz. „Gali būti, kad šiandien lis lietus“.

Pirma, pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymą ir su juo susijusį poveikio aplinkai vertinimo reguliavimą, reikšmingumas nėra abstrakti ar hipotetinė kategorija – jis turi būti nustatomas objektyviai, remiantis vertinimo procedūra ir kriterijais, o ne deklaruojamas kaip „galimas“. Tokia tarpinė kategorija („gali būti reikšmingas“) nėra aiškiai apibrėžta teisės aktuose,

todėl ji nesukuria aiškių teisinių pasekmių: neaišku, ar tokiu atveju privalomas pilnas poveikio aplinkai vertinimas, ar pakanka supaprastintos atrankos, ar tai tik rekomendacinio pobūdžio signalas.

Antra, Poveikio aplinkai vertinimo įstatymas remiasi dviem aiškesnėmis kategorijomis:

- **reikšmingas poveikis** (kai būtinas pilnas vertinimas),
- **galimas reikšmingas poveikis** (naudojamas atrankos stadijoje, bet su aiškiomis procedūrinėmis pasekmėmis).

Tačiau siūlomoje nuostatoje ši sąvoka vartojama ne kaip atrankos kriterijus, o kaip materialinė taisyklė, kas iškreipia jos prasmę ir gali lemti nevienodą taikymą.

Trečia, ES teisėje, ypač pagal Direktyvą 2011/92/ES dėl poveikio aplinkai vertinimo (EIA direktyvą), vartojama sąvoka „likely significant effects“ („tikėtinas reikšmingas poveikis“), tačiau ji taikoma griežtai procedūriniame kontekste – sprendžiant, ar reikia atlikti PAV. Ji nėra naudojama kaip savarankiškas, neapibrėžtas materialinis kriterijus, leidžiantis iš anksto „pažymėti“ teritorijas be aiškių teisinių pasekmių. Todėl nacionaliniu lygmeniu perkėlus šią logiką netiksliai, atsiranda rizika neatitikti direktyvos tikslų.

Ketvirta, kyla klausimas dėl įgaliojimų ribų. Aplinkos ministras, tvirtindamas metodiką ar aprašą, gali detalizuoti vertinimo kriterijus, tačiau negali savarankiškai kurti naujų teisinių kategorijų, kurios nėra įtvirtintos įstatyme arba kurios keičia įstatyme nustatytą reguliavimo logiką. Įvedus neapibrėžtą „gali būti reikšmingas“ kategoriją, faktiškai sukuriamas naujas tarpinis reguliavimo režimas, kurio nei įstatymas, nei ES teisė nenumato.

Galiausiai, tokia formuluotė gali būti vertinama kaip teisinio neapibrėžtumo šaltinis, potencialiai palankus ūkio subjektui:

- ji leidžia išvengti aiškaus įpareigojimo (nes poveikis tik „gali būti“),
- sudaro prielaidas diskrecijai ir selektyviam taikymui,
- apsunkina visuomenės ir institucijų galimybes ginčyti sprendimus, nes nėra aiškos ribos,

kada poveikis laikytinas reikšmingu.

Apibendrinant, siūloma sąvoka neatitinka nei nacionalinio teisinio aiškumo principo, nei ES teisės logikos, sukuria neapibrėžtas teises pasekmes ir gali būti vertinama kaip perteklinis bei galimai įgaliojimus viršijantis reguliavimas. Rekomenduotina ją pakeisti aiškiai apibrėžtomis kategorijomis, susietomis su konkrečiomis procedūromis ir teisinėmis pasekmėmis.

Siūlome 5 punkto kriterijus perkelti į 4 punktą, kuriame nustatomi reikšmingo neigiamo poveikio kriterijai (atitinkamai suderinant su jau esamais 4 punkte kriterijais), o 5 punkto su formuluote „*gali būti reikšmingas neigiamas*“ išbraukti iš Projekto.

„4. VE ar VE parkų poveikis paukščiams ir šikšnosparniams laikomas reikšmingu neigiamu, lemiančiu saugomų rūšių individų žūtį ir (arba) galinčiu sunaikinti jų buveines arba sukelti stiprų ir neišvengiamą daugumos individų išstūmimo iš jų veisimosi, mitybos ar kitų svarbiausių vietų ar migracijos kelių efektą, jeigu:

4.1. VE ar VE parkus planuojama statyti:

4.1.1. paukščių apsaugai svarbiose teritorijose, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. D1-281 „Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų patvirtinimo“, (toliau – PAST) saugomose teritorijose arba šių teritorijų, jeigu jose saugomos Aprašo 1 priede nurodytos rūšys, artimoje aplinkoje mažesniu, nei nurodyta Aprašo 2 priedo 1 ir 3 lentelių 4 stulpelyje, atstumu nuo šių teritorijų ribų;

4.1.2. buveinių apsaugai svarbiose teritorijose, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 „Dėl buveinių apsaugai svarbių teritorijų patvirtinimo“, vietovėse, atitinkančiose gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210 „Dėl Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“, (toliau kartu – BAST), saugomose teritorijose, kurios skirtos šikšnosparnių apsaugai, arba šių teritorijų artimoje aplinkoje mažesniu atstumu, nei nurodyta Aprašo 2 priedo 2 lentelės 4 stulpelyje, nuo šių teritorijų ribų;

4.1.3. pajūrio ir Kuršių marių rytinės pakrantės ruože 5 km ir mažesniu atstumu nuo kranto linijos;

4.1.4. paukščių rūšių, nurodytų Aprašo 2 priede, veisimosi vietose, įskaitant tuokvietes, taip pat maitinimosi, migracijos ir žiemojimo vietose, kur susidaro sankaupos, arba mažesniu, nei nurodyta Aprašo 2 priedo 1 lentelėje, atstumu nuo tokių vietų;

4.1.5. šikšnosparnių sankaujų ar jiems svarbiose žiemojimo, veisimosi ar maitinimosi vietose, skraidymo tarp jų, migracijos vietose arba mažesniu, nei nurodyta Aprašo 2 priedo 2 lentelės 4 stulpelyje, atstumu nuo šių vietų;

4.1.6. didesnėse kaip 1 ha pelkėse;

4.1.7. jūroje apsistojančių paukščių rūšių sankaujų buveinėse;

4.1.8. miško žemėje;

4.1.9. mažesniu negu 1000 m atstumu nuo miško pakraščio;

4.1.10. mažesniu negu 1000 m atstumu nuo ežerų ir dirbtinių vandens telkinių, visų tipų pelkių, kurių plotas didesnis kaip 1 ha;

4.1.11. mažesniu kaip 200 m atstumu, jį skaičiuojant iki rotoriaus mentės horizontalioje pozicijoje, nuo:

4.1.11.1. parkų, kurių plotas didesnis kaip 2 ha;

4.1.11.2. sausumos paviršiuje tekančių upių, kurių vagos vidutinis plotis nagrinėjamoje teritorijoje didesnis kaip 5 m;

4.1.11.3. medžių alėjų;

4.2. VE ar VE parkų statybos metu bus naikinamos ar pažeidžiamos į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“, įrašytų paukščių ir šikšnosparnių veisimosi vietos ar į 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos su visais pakeitimais 1 priedą įrašytų paukščių rūšių veisimosi vietos;

4.3. VE ar VE parkų eksploatavimo metu dėl jų veiklos žuvusių paukščių ar šikšnosparnių skaičius pasiekia Aprašo 1 priede nurodytas reikšmes.“

Siūlymas:

Pakartotinai **prašome įtraukti punktą dėl reikšmingo neigiamo VE poveikio miško žemėje**. Iki šiol VE buvo statomos atvirose vietose: pievose, laukuose. Be žūčių atsitrenkus į besisukančias mentes, VE bokštus, jų įtaka daugiausiai apsiribodavo neigiamu poveikiu paukščių maitinimosi teritorijoms, jų plotui ir prieinamumui. Miškuose veikiančios VE tiesiogiai paveiks ir veisimosi vietų plotą ir jų prieinamumą. **Dvigubas neigiamas poveikis ir veisimosi vietoms, ir maitinimosi teritorijoms – nesuderinamas su plėšriųjų paukščių palankios apsaugos būklės išsaugojimu.**

Dėl III skyriaus 6 punkto

Siūlome papildyti formuluotę žodžiais „statybos ir“, kad būtų tyrimas ir VE ar VE parkų statybos metu daromas poveikis:

„6. Poveikio aplinkai vertinimo metu atliekami tyrimai galimam reikšmingam neigiamam VE ar VE parkų **statybos ir VE ir VE parkų poveikiui paukščiams ir šikšnosparniams įvertinti** (toliau – tyrimai) – jie turi parodyti paukščių ir šikšnosparnių rūšinę sudėtį, gausumą, nuolatinės maitinimosi ir veisimosi vietas, tuokvietes, skraidymo tarp jų maršrutus, sankaujų vietas, migracijos kelius planuojamų VE ar VE parkų teritorijoje, 3500 m atstumu nuo kiekvienos VE vykdant Aprašo 2 priede nurodytų paukščių rūšių tyrimus, 2000 m atstumu nuo kiekvienos VE vykdant šikšnosparnių ir Aprašo 2 priede nenurodytų paukščių rūšių tyrimus. Išsamūs tyrimų reikalavimai nustatyti Aprašo 4 ir 5 prieduose.“

Dėl III skyriaus 7 punkto

Aprašo III skyriaus 7 punkte numatyta:

„7. Tyrimai pagal Aprašo 4 ir 5 prieduose nustatytus reikalavimus atliekami ne mažiau kaip 1 metus sausumoje ir ne mažiau kaip dvejus metus jūroje. Tyrimų metu surinkti duomenys apie paukščių ir šikšnosparnių radavietes suvedami į Saugomų rūšių informacinę sistemą iki poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos pateikimo atsakingajai institucijai ir poveikio aplinkai vertinimo subjektams, nustatytiems Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme.“

Nepritariame 7 punkto formuluotei, nes nėra jokių objektyvių priežasčių tyrimų trukmę sumažinti iki 1 metų sausumoje. Išskyrus kai kurias išimtis (pvz., saugomos teritorijos, mokslinių tyrimų, stebėsenos plotai), nėra kokybiškų duomenų apie saugomų paukščių lizdavietes Lietuvoje. Kiekvienoje VE parkui pasirinktoje teritorijoje tyrimus reikia pradėti dažniausiai nuo 0. Didelių teritorijų tyrimai reikalauja daug laiko, tokių tyrimų patirtį turinčių specialistų ir tinkamų oro sąlygų, todėl neįmanoma per 1 metus surinkti kokybiškus duomenis, pagal kuriuos būtų galima objektyviai įvertinti galimą neigiamą VE poveikį. Lizdavičių paiešką labai riboja medžių vegetacijos laikotarpis, kai dėl lapijos sudėtinga pastebėti lizdus. Tai lemia ir saugomų paukščių biologijos, ekologijos ypatumai. Pavyzdžiui, kasmet sėkmingai peri tik dalis porų. Lizdus užėmę, bet nesėkmingai perėję paukščiai dažnai apleidžia lizdą arba jį retai lanko, todėl sunku identifikuoti potencialias veisimosi vietas ir net radus lizdą, sudėtinga nustatyti užėmusio paukščio rūšį. Neįmanoma vienu metu ir atlikti lizdavičių paiešką, ir nustatyti kiekvienos poros maitinimosi vietas, teritorijos naudojimą.

Siūlome keisti 7 punkto formuluotę į:

„7. Tyrimai pagal Aprašo 4 ir 5 prieduose nustatytus reikalavimus iki 20 VE parkuose ir jų aplinkoje atliekami ne mažiau negu du paukščių veisimosi laikotarpius (kovo – rugpjūčio mėnesiai) ir 1 lizdų paieškoms tinkamą laikotarpį (lapkričio – kovo mėnesiai). Daugiau negu

20 VE parkuose ir jų aplinkoje paukščių tyrimai atliekami ne mažiau negu du veisimosi ir du lizdų paieškomis tinkamus laikotarpius. Tyrimai jūroje atliekami ne mažiau kaip dvejus metus.“

Dėl Aprašo IV skyriaus 10 punkto

Nepritariame Aprašo IV skyriaus 10 punktui:

„10. VE ar VE parko eksploatavimo metu nustatius, kad daromas reikšmingas neigiamas poveikis paukščiams ir šikšnosparniams, ūkio subjektas per 10 darbo dienų nuo žuvusių individų paieškos dienos, kai fiksuojamas reikšmingas neigiamas poveikis, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT) raštu pateikia naujų prevencijos priemonių įdiegimo planą (toliau – planas). Gavusi šį planą, VSTT per 10 darbo dienų įvertina, ar pasiūlytos priemonės atitinka Aprašo reikalavimus, ir planui pritaria arba pateikia argumentuotą pasiūlymą taikyti kitas Aprašo 3 priede nurodytas prevencijos priemones išsiųsdama ūkio subjektui pranešimą. Ūkio subjektas per 10 darbo dienų nuo pasiūlymo gavimo planą pakoreguoja ir raštu pateikia VSTT. Naujos prevencijos priemonės įdiegiamos per 1 metus nuo plano suderinimo dienos. Naujų prevencijos priemonių efektyvumą ūkio subjektas įvertina ir teikdamas ūkio subjekto monitoringo ataskaitą, kuri rengiama atsižvelgiant į Aprašo V skyriaus reikalavimus. Naujos prevencijos priemonės numatomos ir taikomos konkrečiai VE, kuri lėmė paukščių ir (arba) šikšnosparnių žūtį.“

Primename, kad Paukščių direktyva (5 str.) draudžia tyčinį paukščių žudymą. **Europos Teisingumo teismas nurodė, kad „Draudimas apima tyčinio laukinių paukščių gaudymo ar žudymo veiksmus arba tyčinį jų lizdų ar kiaušinių sunaikinimo ar sugadinimo veiksmus, net jei tai nėra tikrasis akto tikslas.“** Taigi Aplinkos ministerija turėtų nustatyti tokį reglamentavimą, kuriuo siekiama išvengti bet kokios paukščio žūties. Tuo tarpu šis punktas reikštų, kad jei dėl VE žūtų paukštis (ir tai laikoma reikšmingai neigiamu poveikiu), ūkio subjektas gali leisti į susirašinėjimą su VSTT (kas pagal šio punkto formuluotes niekaip negarantuoja, kad ūkio subjektas sutars su VSTT dėl priemonių tinkamumo (ūkio subjektas labiau suinteresuotas vilkinti šį susirašinėjimo procesą) ir tik po vienerių metų įdiegti kokią nors prevencijos priemonę. Toks leidimas daugiau kaip metus eksploatuoti VE, net jei ši numušinėja saugomų rūšių paukščius niekaip nesiderina su ES paukščių direktyvos draudimu. Valstybė turėtų siekti, kad ūkio subjektas pats būtų suinteresuotas kuo skubiau diegti prevencijos priemones.

Siūlome šį punktą išdėstyti taip:

„10. VE ar VE parko eksploatavimo metu nustačius, kad daromas reikšmingas neigiamas poveikis paukščiams ir šikšnosparniams, ūkio subjektas per 10 darbo dienų nuo žuvusio (žuvusių) individo (individų) dienos, kai fiksuojamas reikšmingas neigiamas poveikis, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT) raštu pateikia naujų prevencijos priemonių įdiegimo planą (toliau – planas). Gavusi šį planą, VSTT per 10 darbo dienų įvertina, ar pasiūlytos priemonės atitinka Aprašo reikalavimus, ir planui pritaria arba pateikia argumentuotą pasiūlymą taikyti kitas Aprašo 3 priede nurodytas prevencijos priemones išsiųsdama ūkio subjektui pranešimą. Ūkio subjektas per 10 darbo dienų nuo pasiūlymo gavimo planą pakoreguoja ir raštu pateikia VSTT. Nuo fiksuoto reikšmingo neigiamo poveikio iki kol bus įdiegtos naujos prevencijos priemonės (pagal suderintą planą) – VE stabdoma ir negali veikti. Įdiegus naujas prevencijos priemones ūkio subjektas informuoja apie tai VSTT. Naujų prevencijos priemonių efektyvumą ūkio subjektas įvertina ir teikdamas ūkio subjekto monitoringo ataskaitą, kuri rengiama atsižvelgiant į Aprašo V skyriaus reikalavimus. Naujos prevencijos priemonės numatomos ir taikomos konkrečiai VE, kuri lėmė paukščių ir (arba) šikšnosparnių žūtį.“

Dėl Aprašo IV skyriaus 11 punkto:

Nepritariame Projekto 11 punktui:

„11. Jeigu, taikant naujas prevencijos priemones ir tęsiant monitoringą pagal Aprašo V skyriaus reikalavimus, per 1 metus nuo naujų prevencijos priemonių taikymo pradžios paaiškėja, kad VE eksploatavimas vis dar daro reikšmingą neigiamą poveikį paukščiams ir (arba) šikšnosparniams, ūkio subjektas per 10 darbo dienų nuo žuvusių individų paieškos dienos, kai fiksuojamas reikšmingas neigiamas poveikis, raštu apie tai praneša VSTT ir kartu pateikia papildomų prevencijos priemonių įdiegimo planą (toliau – papildomų prevencijos priemonių planas). VSTT per 10 darbo dienų nuo pranešimo gavimo papildomų prevencijos priemonių planui pritaria ir išsiunčia ūkio subjektui pranešimą apie tai arba pateikia konkretų ir argumentuotą pasiūlymą taikyti kitas prevencijos priemones, nei numatytos papildomų prevencijos priemonių plane, atitinkančias Aprašo 3 priede numatytus reikalavimus. Ūkio subjektas papildomų prevencijos priemonių planą per 10 darbo dienų nuo pasiūlymo gavimo pakoreguoja ir raštu pateikia VSTT. Paukščių ar šikšnosparnių žūtį sukeliančios VE neeksploatuojamos ir paliekamos budėjimo režime atitinkamoms paukščių rūšims ar šikšnosparniams jautriais laikotarpiais, nurodytais Aprašo 2

priedo lentelių 3 stulpelyje, kol bus įdiegtos ir pradėtos naudoti papildomų prevencijos priemonių plane numatytos prevencijos priemonės.“

Argumentai yra tie patys, kaip ir dėl 10 punkto. Iš esmės šis punktas yra 10 punkto tęsinys ir leidžia ūkio subjektui po reikšmingai neigiamo poveikio padarymo (pvz. po saugomos rūšies paukščio žūties) neribotai, kas metus teikti ir teikti ir teikti VSTT papildomas priemones (planus) ir sėkmingai eksploatuoti VE nepriklausomai nuo to kiek ši VE numuša saugomų rūšių paukščių. Toks reglamentavimas įteisintų ūkio subjektų besąlygišką viršenybę prieš bedantes aplinkos apsaugos institucijas. Institucijos galėtų tik rašyti raštus, kuomet vyktų įteisintas susirašinėjimas dėl tarimai veiksmingų priemonių (10 ir 11 Projekto punktai niekaip neskatina ūkio subjekto siekti saugoti paukščius nuo žūčių). Toks reglamentavimas neatitinka Aplinkos ministerijos misijos, Aplinkos apsaugos įstatymo bei ES paukščių direktyvos.

Siūlome šį punktą išdėstyti taip:

„11. Jeigu, taikant naujas prevencijos priemones ir tęsiant monitoringą pagal Aprašo V skyriaus reikalavimus, nuo naujų prevencijos priemonių taikymo pradžios paaiškėja, kad VE eksploatavimas vis dar daro reikšmingą neigiamą poveikį paukščiams ir (arba) šikšnosparniams, ūkio subjektas per 10 darbo dienų nuo žuvusio (žuvusių) individo (individų) radimo dienos, kai fiksuojamas reikšmingas neigiamas poveikis, stabdo VE ir raštu apie tai praneša VSTT ir kartu pateikia papildomų prevencijos priemonių įdiegimo planą (toliau – papildomų prevencijos priemonių planas). VSTT per 10 darbo dienų nuo pranešimo gavimo papildomų prevencijos priemonių planui pritaria ir išsiunčia ūkio subjektui pranešimą apie tai arba pateikia konkretų ir argumentuotą pasiūlymą taikyti kitas prevencijos priemones, nei numatytos papildomų prevencijos priemonių plane, atitinkančias Aprašo 3 priede numatytus reikalavimus. Ūkio subjektas papildomų prevencijos priemonių planą per 10 darbo dienų nuo pasiūlymo gavimo pakoreguoja ir raštu pateikia VSTT. Nuo fiksuoto reikšmingo neigiamo poveikio iki kol bus įdiegtos naujos (papildomos) prevencijos priemonės (pagal suderintą planą) – VE stabdoma ir negali veikti.“

Dėl Aprašo IV skyriaus 12 punkto

Nepritariame Aprašo IV skyriaus 12 punktui:

„12. Jeigu per 3 metus nuo sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai arba planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai išvados priėmimo ūkio subjektas iš VSTT gauna informaciją, kad yra naujų duomenų apie Aprašo 2 priede nurodytų rūšių paukščių

lizdus, susidariusias paukščių sankaupas, naujus šikšnosparnių migracijos kelius, žiemavietes ar naujas jų stabilias sankaupas, veisimosi vietas mažesniu atstumu, nei nurodyta Aprašo 2 priede, nuo suplanuotų VE, ūkio subjektas iki VE eksploatacijos pradžios įvertina suplanuotas prevencijos priemones ir VSTT pateikia raštišką pranešimą, kuriame nurodo, kokiomis esamomis ar naujomis prevencijos priemonėmis bus vengiama rizikos sukelti reikšmingą neigiamą poveikį paukščiams ir šikšnosparniams ir kad prevencijos priemonių efektyvumas bus stebimas ūkio subjektui vykdant monitoringą pagal Aprašo V skyriaus reikalavimus. Ūkio subjektas gali nuspręsti savo iniciatyva patikrinti naujus duomenis apie paukščius ir šikšnosparnius, kad esamų ir naujų prevencinių priemonių taikymas būtų efektyvesnis, ir nurodyti tai šiame pranešime VSTT. Tokiu atveju ūkio subjektas, baigęs duomenų apie paukščius ir šikšnosparnius patikrinimą, per 10 darbo dienų VSTT pateikia naują pranešimą, kuriame nurodo, kokiomis esamomis ar naujomis prevencijos priemonėmis bus vengiama rizikos sukelti reikšmingą neigiamą poveikį paukščiams ir šikšnosparniams.“

Mūsų nuomone, šio punkto formuluotė iš esmės apverčia atsakomybės našą. Pagal siūlomą reglamentavimą dėl nekokybiškų ūkio subjekto atliktų tyrimų rengiant PAV ataskaitą (akivaizdu, kad PAV ataskaitos užsakovas (ir finansuotojas) nesuinteresuotas rasti visus teritorijoje esančius saugomų rūšių paukščių lizdus) atsakomybė verčiama valstybės institucijai VSTT, kurie nuolankiai turi siūlyti ūkio subjektui priemonių planus kaip apsaugoti paukščius nuo žūties. Po to, kai paaiškėja ūkio subjekto darbo brokas (netinkamai parengta PAV ataskaita ir atlikti tyrimai), jis dar gali vertinti VSTT siūlymus ir pats neapibrėžtam laikui nuspręsti savo iniciatyva patikrinti naujus duomenis apie paukščius ir šikšnosparnius. Visame šiame laikotarpyje niekas nestabdo VE, niekas nesiima priemonių dėl paukščių žūties išvengimo. Šis punktas labiau panašus į parodiją, kaip valstybė bando saugoti aplinką ir su tikra aplinkos apsauga neturi nieko bendro.

Siūlome 12 punktą išdėstyti taip:

„12. Jeigu po sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai arba planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai išvados priėmimo ūkio subjektas iš VSTT gauna informaciją, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai arba planuojamos ūkinės veiklos atrankos ataskaitoje pateikti duomenys neatitinka tikrovės – yra naujų duomenų apie Aprašo 2 priede nurodytų rūšių paukščių lizdus, susidariusias paukščių sankaupas, naujus šikšnosparnių migracijos kelius, žiemavietes ar naujas jų stabilias sankaupas, veisimosi vietas mažesniu atstumu, nei nurodyta Aprašo 2 priede, nuo suplanuotų VE, ūkio subjektas iki VE eksploatacijos pradžios privalo suplanuoti papildomas prevencijos

priemonės ir tik gavus VSTT raštišką pritarimą gali pradėti eksploatuoti VE. Jei VE jau eksploatuojamos ir šiame punkte nurodytu laikotarpiu ir nustatyta pranešimo tvarka paaiškėja, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai arba planuojamos ūkinės veiklos atrankos ataskaitoje pateikti duomenys neatitinka tikrovės – yra naujų duomenų apie Aprašo 2 priede nurodytų rūšių paukščių lizdus, susidariusias paukščių sankaupas, naujus šikšnosparnių migracijos kelius, žiemavietes ar naujas jų stabilias sankaupas, veisimosi vietas mažesniu atstumu, nei nurodyta Aprašo 2 priede, nuo suplanuotų VE – VE stabdomos iki ūkio subjektas neparengs ir nesuderins su VSTT papildomų prevencijos priemonių.“

Dėl V skyriaus Monitoringas reikšmingam neigiamam eksploatuojamų VE ar VE parkų poveikiui įvertinti reikalavimai

Rengiant šį skyrių turėtų būti įvertintos jau eksploatuojamų VE monitoringo ataskaitos. Projekto rengėjai jomis nesirėmė. Šių pastabų autoriai bandė šias monitoringo ataskaitas gauti. Nors teisės aktai užtikrina šių ataskaitų viešumą, tačiau jų nepavyko rasti. Jos neprieinamos ūkio subjektų tinklapiuose bei Aplinkos apsaugos agentūros ar VSTT tinklapiuose. Užklausus raštu ir paprašius **nei ūkio subjektai nei minėtos institucijos monitoringo ataskaitų nepateikė**. Tą patvirtina žemiau teikiami AAA, AAD, VSTT ir kt. atsakymai.

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS TEISĖS SKYRIUS

Būdėtinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius, mob. tel. +370 682 92653, el. p. aaa@zama.lt, <https://aaa.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898

Aplinkos apsaugos departamentui prie
Aplinkos ministerijos
Siunčiama per e. pristatymą

2025-

Nr. (30-2)-A4E-

Kopija
Asociacijai „Kraštovaizdis“
el. p. dokumentai@krastovaizdis.eu

Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie
Aplinkos ministerijos
Siunčiama per e. pristatymą

DĖL PRAŠYMO PERSIUNTIMO

Aplinkos apsaugos agentūra (toliau – Agentūra) 2025-01-29 gavo Asociacijos „Kraštovaizdis“ prašymą pateikti informaciją apie laukinių saugomų paukščių apsaugos įgyvendinimą Lietuvoje (toliau – prašymas).

Vadovaujantis Agentūros nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004-07-14 įsakymu Nr. D1-385 „Dėl Aplinkos apsaugos agentūros nuostatų patvirtinimo“, Agentūra nėra įgaliota nagrinėti prašyme nurodytų klausimų Nr. 5 ir 6. Agentūrai pagal kompetenciją nepriskirtos funkcijos, susijusios su aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymu.

Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos (toliau – Departamentas), vadovaudamasis Departamento nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-277 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentų reorganizavimo“ 10.9. pagal kompetenciją kontroliuoja ūkio subjektų aplinkos monitoringo vykdymą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalimi, įgyvendindama Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimo Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“, 36 punktą, Agentūra persiunčia prašymo dalį Departamentui nagrinėti pagal kompetenciją ir pateikti atsakymus pareiškėjui į prašyme nurodytus klausimus.

Šis raštas per vieną mėnesį nuo jo gavimo dienos pasirinktinai gali būti skundžiamas Agentūrai (A. Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius) arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (A. Goštauto g. 12-100, 01108 Vilnius) ar jos teritoriniam padalinii (Kauno apygardos skyrius, Laisvės al. 36, 44240 Kaunas; Klaipėdos apygardos skyrius, J. Janonio g. 24, 92251 Klaipėda; Panevėžio apygardos skyrius, Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys; Šiaulių apygardos skyrius, Dvaro g. 81, 76299 Šiauliai) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų administraciniam teismui (Vilniaus rūmai, Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius; Kauno rūmai, A. Mickevičiaus g. 8A, 44312 Kaunas; Klaipėdos rūmai, Galinio Pylimo g. 9, 91230 Klaipėda; Šiaulių rūmai, Dvaro g. 80, 76298 Šiauliai; Panevėžio

rūmai, Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys), arba per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą <https://e.teismas.lt>) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka, arba Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui dėl valstybės tarnautojų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje per vienerius metus nuo šio rašto gavimo dienos (Gedimino g. 56, 01110 Vilnius) Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo nustatyta tvarka.

PRIDEDAMA. Asociacijos „Kraštovaizdis“ prašymas, 1 lapas.

Teisės skyriaus vedėja

Aldona Teresė Kučinskienė

**APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTO PRIE APLINKOS MINISTERIJOS
GYVOSIOS GAMTOS APSAUGOS DEPARTAMENTAS**

Biudžetinė įstaiga, Smolensko g. 15, 03201 Vilnius,
tel. (8 5) 216 3385, el. p. info@aad.am.lt, http://www.aad.lrv.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 304766622
Departamento kontaktiniai duomenys: Rotušės g. 10, 41175 Biržai, tel. 8 686 88787

Asociacijai „Kraštovaizdis“ el. p. info.krastovaizdis.eu	2025-02- I 2025-01-29	Nr. ()-AD5- prašymą
Kopija Aplinkos apsaugos agentūrai el. p. aaa@gamta.lt	I 2025-02-05	Nr. (30-2)-A4E-1201

DĖL JŪSŲ 2025 SAUSIO 29 D. PRAŠYMO

Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos (toliau – Departamentas) gavo Aplinkos apsaugos agentūros persiustą asociacijos „Kraštovaizdis“ 2025-01-29 prašymą „Dėl vėjo jėgainių poveikio paukščiams stebėsenos ir duomenų rinkimo“ (toliau – Prašymas).

Departamento nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-277 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentų reorganizavimo“ (toliau – Nuostatai), apibrėžia kompetenciją. Departamento paskirtis - siekiant užtikrinti teisėtumą ir teisėtumą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę.

Atsakydamas į Prašyme pateiktus klausimus informuojame.

Kas Lietuvoje turi pareigą rinkti informaciją apie vėjo jėgainių numuštus paukščius? Kokie konkretūs subjektai ar institucijos yra atsakingi už šios informacijos rinkimą?

Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo patvirtinimo“ 10 p. nustatyta, kad pradėjus eksploatuoti VE ar jų parką, turi būti atliekamas numatytų reikšmingo neigiamo poveikio prevencijos priemonių efektyvumo monitoringas ir efektyvumo vertinimas, jį atlieka VE ar jų parką eksploatuojantis ūkio subjektas. Reikšmingo neigiamo poveikio prevencijos priemonių paukščių ir (ar) šikšnosparnių žūčiai išvengti ar sumažinti efektyvumo vertinimas atliekamas vadovaujantis Aprašo 18 punktu. Atsakomybė už pasirinktų numatytų reikšmingo neigiamo poveikio prevencijos priemonių taikymo efektyvumą ir rizika dėl galimo jų sugriežtinimo Aprašo 11 punkte nustatyta tvarka tenka VE ar jų parko savininkui.

Taigi pareigą rinkti duomenis apie vėjo jėgainių (VE) sukeltą paukščių žūtį turi vėjo elektrinę ar jų parkus eksploatuojantis ūkio subjektas.

Kur ir kaip tokia informacija yra kaupiama? Ar ji yra viešai prieinama, jei taip – kur galima susipažinti su sukaupia informacija už pastaruosius 5 metus?

Vadovaujantis Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 „Dėl ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatos) 33.3 p. p. praėjusių kalendorinių metų monitoringo ataskaita iki kitų metų kovo 1 d. pateikiama Aplinkos apsaugos agentūrai. Vadovaujantis Nuostatų 37 p., monitoringo duomenys turi būti vieši ir ūkio subjektas turi užtikrinti, kad jie būtų lengvai prieinami visuomenei, monitoringo ataskaitas ūkio subjektai turi skelbti savo interneto svetainėje. Jei ūkio subjektas neturi interneto svetainės, jis privalo sudaryti galimybę visuomenei susipažinti su monitoringo duomenimis ir ataskaitomis.

Pagal Jūsų institucijos turimą informaciją, kokios vėjo jėgainės yra numušusios saugomų rūšių paukščius? Kiek paukščių yra numušusi kiekviena vėjo jėgainė? Kokios tai paukščių rūšys ir kokių laikotarpiu šie įvykiai buvo fiksuoti?

Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo (toliau – TGIĮ) 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šio įstatymo tikslas – nustatyti asmenų teisės gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių, viešųjų įstaigų ar šių subjektų asociacijų, regionų plėtros tarybų informaciją apie jų veiklą bei šių institucijų ir kitų juridinių asmenų, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 2 punkte, duomenis, kuriais jie disponuoja ir (ar) kuriuos jie tvarko vykdydami viešojo administravimo įgaliojimus, suteiktus Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka, kituose įstatymuose nustatytas funkcijas, įskaitant viešųjų paslaugų teikimo funkcijas (toliau – viešojo funkcija), ir kuriuos būtų galima pakartotinai naudoti komerciniams arba nekomerciniams tikslams, įgyvendinimo priemonės ir tvarką.

Teisės aktais Departamentas neįpareigotas rinkti, sisteminti ar kitaip tvarkyti Jūsų prašomos informacijos, todėl jos pateikti negalime.

Kokie subjektai teikia tokią informaciją Jūsų institucijai?

Ūkio subjektai eksploatuojantys VE ar jų parką neįpareigoti teikti Departamentui tokios informacijos.

Kokios atsakomybės priemonės taikomos verslo subjektams, Jei informacija apie numušus paukščius nėra teikiama?

Už ūkio subjekto aplinkos stebėseną (monitoringą) reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimą taikoma administracinė atsakomybė numatyta Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 236 straipsnyje.

Jei už tokios informacijos neteikimą numatyta administracinė atsakomybė, ar per pastaruosius 5 metus buvo mubaustų įmonių ar asmenų? Jei taip, prašome pateikti informaciją apie priimtas sankcijas.

Administracinių nusižengimų registro informacinėje sistemoje registruojami ANK 236 straipsnyje padaryti pažeidimai nėra sisteminami pagal tai, kokią konkrečią ūkinę veiklą vykdė administracinę atsakomybėn patrauktas subjektas, ar pagal tai, kokios konkrečios pareigos nustatytos ūkio subjekto aplinkos stebėsenos (monitoringo) programoje nevykdė subjektas, taip pat pagal pažeidimo objektą. Todėl pateikti informacijos apie tai, kiek ūkio subjektų buvo patraukta administracinę atsakomybėn, konkrečiai dėl to, kad nevykdė numuštų paukščių stebėsenos (monitoringo) nėra galimybės.

Už ūkio subjekto aplinkos stebėseną (monitoringą) reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimus taikomos ANK 236 straipsnyje nustatytos sankcijos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu, šis atsakymas per vieną mėnesį nuo jo gavimo dienos pasirinktinai gali būti skundžiamas Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos (Smolensko g. 15, 03201 Vilnius) arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Goštauto g. 12, Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų administraciniam

teismui (Vilniaus rūmai, Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius; Kauno rūmai, A. Mickevičiaus g. 8A, 44312 Kaunas; Klaipėdos rūmai, Galinio Pylimo g. 9, 91230 Klaipėda; Šiaulių rūmai, Dvaro g. 80, 76298 Šiauliai; Panevėžio rūmai, Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys, arba per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą <https://e.teismas.lt>) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Direktorė

Mantė Ramanauskienė

Darius Komka, tel. 8 620 27 232, el. p. darius.komka@aad.am.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos 304766622, Smolensko g. 15, LT-03201 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRAŠYMO PERSIUNTIMO (Asociacija „Kraštovaizdis“) (atsakymas)
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-02-19 Nr. AD5-3190
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Mantė Ramanauskienė, Departamento direktorius, Gyvosios gamtos apsaugos departamentas
Sertifikatas išduotas	MANTĖ RAMANAUSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-02-19 08:12:19 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymeje nurodytas laikas	2025-02-19 08:12:34 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-03-01 14:27:10 – 2029-02-28 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, i.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.80.3
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-02-19 08:14:14)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuoraša suformavo 2025-02-19 08:14:15 DBSIS

VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Antakalnio g. 25, 10312 Vilnius. Tel. +370 659 29483, el. p. vsstt@vsstt.lt, <https://vsstt.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724381

Asociacijai „Kraštovaizdis“	2025- XX-XX	Nr.	nurodytas metaduomenų kortelėje
	2025-01-29	Nr.	Paklausimą
Kopija			
Aplinkos apsaugos agentūrai			

DĖL VĖJO JĖGAINIŲ POVEIKIO PAUKŠČIAMS STEBĖSENOS IR DUOMENŲ RINKIMO

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) išnagrinėjo asociacijos „Kraštovaizdis“ 2025 m. sausio 29 d. paklausimą „Dėl vėjo jėgainių poveikio paukščiams stebėsenos ir duomenų rinkimo“. Tarnyba, vadovaudamasi Saugomų teritorijų įstatymo 27 str. 4 d. 17 p. šiuo raštu teikia atsakymus į pateiktus klausimus.

Informuojame, kad ūkio subjektų aplinkos monitoringas vykdomas vadovaujantis Aplinkos monitoringo įstatymu ir Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatais¹ (toliau – Nuostatai).

1 klausimas. „Kas Lietuvoje turi pareigą rinkti informaciją apie vėjo jėgainių numuštus paukščius? Kokie konkretūs subjektai ar institucijos yra atsakingi už šios informacijos rinkimą?“.

Atsakymas. Aplinkos monitoringo įstatymo 9 str. 2 d. nurodoma, kad „Ūkio subjektų aplinkos monitoringas vykdomas pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programą, kurią rengia patys ūkio subjektai. Ūkio subjektų aplinkos monitoringo programų turinį, jų rengimo, derinimo, vykdymo, kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarką nustato Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatai. Šiuos nuostatus tvirtina aplinkos ministras.“, o 14 str. 3 d. įtvirtinta, kad „Ūkio subjektų aplinkos monitoringą finansuoja ūkio subjektai savo lėšomis“.

Kokiais atvejais ūkio subjektui privaloma vykdyti aplinkos monitoringą nurodyta Nuostatų 11 p. Vėjo elektrinių (toliau – VE) atveju aplinkos monitoringas vykdomas, pagal Nuostatų 11.6. „poveikio <...> ir biologinei įvairovei, <...> monitoringus turi vykdyti ūkio subjektai, kuriems tai numatyta planuojamos ūkinės veiklos PAV [poveikio aplinkai vertinimas) ataskaitoje ar PAV sprendime arba statinių projektuose, parengtuose teisės aktuose nustatyta tvarka, arba poveikio biologinei įvairovei, kraštovaizdžiui monitoringas numatytas ūkio subjekto veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, teritorijų ir (ar) strateginio planavimo dokumentuose“, taip pat 19 p. „Nuostatų 19 punkte nurodyta monitoringo programą derinanti institucija, remdamasi aplinkos tyrimų rezultatais, motyvuotu sprendimu gali nurodyti ūkio subjektui vykdyti monitoringą ir šiame skyriuje nenurodytais atvejais“.

¹ Patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021 m. kovo 31 d. įsakymo Nr. D1-194 redakcija) „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“.

Taigi, VE ir jų parkų atveju už monitoringo duomenų surinkimą yra atsakingas ūkinės veiklos vykdytojas, kai aplinkos monitoringas jam yra numatytas PAV ataskaitoje ar PAV sprendime, bei atrankos dėl planuojamos ūkinės veiklos PAV (toliau – Atranka) informacijos dokumente ar Atrankos išvadoje.

Vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 6 str. 1 d. 2 p. ir Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos aprašo 4 p. atsakingoji institucija priimanti sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos PAV (toliau – sprendimas) ir Atrankos išvadą (toliau – Išvada) yra aplinkos apsaugos agentūra (toliau – AAA). Taigi informaciją, kas turi vykdyti VE parkuose žūstančių paukščių ir šikšnosparnių monitoringus turi AAA, kaip atsakingoji institucija (atkreipiame dėmesį, kad Sprendimai ir Išvados yra skelbiami AAA interneto [puslapyje](#)).

Nors už aplinkos monitoringą atsakingas pats ūkinę veiklą vykdomas ūkio subjektas, tačiau Nuostatų 14 p. įtvirtinta, kad „Monitoringas vykdomas pagal ūkio subjekto parengtą ir Nuostatų 19 punkte nustatyta tvarka suderintą ūkio subjekto aplinkos monitoringo programą (toliau – monitoringo programą)“. VE parkų atveju monitoringo programa derinama 19.4. pp. nurodyta tvarka su AAA. Nuostatuose taip pat įtvirtinta (33 p.), kad „Ūkio subjektai aplinkos monitoringo duomenis ir informaciją privalo pateikti AAA, kitoms monitoringo programoje nurodytoms institucijoms <...>“ ir kad „AAA, LGT, VSTT pagal kompetenciją analizuoja ūkio subjektų aplinkos monitoringo duomenis ir ataskaitas, vertina, ar ūkio subjektų veikla nedaro neleistino neigiamo poveikio aplinkai. AAD, vykdydamas aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, pagal kompetenciją ir poreikį naudoja ūkio subjektų aplinkos monitoringo duomenis ir ataskaitas“.

Apibendrinant, Lietuvos Respublikos teisės aktuose yra įtvirtinta tokia tvarka, kad už monitoringo duomenų rinkimą yra atsakingas pats ūkinę veiklą vykdomas ūkio subjektas, kuris monitoringą privalo vykdyti pagal su AAA ir jei reikia kitomis institucijomis suderintą monitoringo programą ir monitoringo duomenis privalo pateikti AAA, o AAA ir kitos institucijos, jeigu aktualu, įvertinti monitoringo programas ir monitoringo ataskaitas ar pagal pateiktus duomenis ūkio subjektų vykdoma veikla nedaro neleistino neigiamo poveikio aplinkai.

2 klausimas. „Kur ir kaip tokia informacija yra kaupiama? Ar ji yra viešai prieinama, jei taip – kur galima susipažinti su sukaupta informacija už pastaruosius 5 metus?“.

Atsakymas. Aplinkos monitoringo įstatymo 9 str. 1 d. yra įtvirtinta, kad „<...> Ūkio subjektų aplinkos monitoringo duomenys yra vieši <...>“. Nuostatų 37 p. yra nustatyta, kad „Monitoringo duomenys yra vieši ir ūkio subjektas turi užtikrinti, kad jie būtų lengvai prieinami visuomenei“. Iš Tarybos praktikos ūkio subjektai monitoringo ataskaitas skelbia savo interneto svetainėse.

Vadovaujantis Nuostatų 40. p. AAA nuolat kaupia duomenis apie suderintas monitoringo programas, jų keitimą, galiojimą.

3 klausimas. „Pagal Jūsų institucijos turimą informaciją, kokios vėjo jėgainės yra numušusios saugomų rūšių paukščius? Kiek paukščių yra numušusi kiekviena vėjo jėgainė? Kokios tai paukščių rūšys ir koku laikotarpiu šie įvykiai buvo fiksuoti?“

Atsakymas. Nei Aplinkos monitoringo įstatyme, nei Nuostatuose Tarybai nėra numatyta funkcija kaupti informaciją ir apibendrinti kiek, kokių saugomų paukščių rūšių kokia VE yra numušusi. Todėl Taryba tokios apibendrintos informacijos neturi. Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Nuostatų 35.2. pp. Tarybai kompetencija numatyta tik dėl „ūkio subjekto veiklos poveikio valstybės saugomų ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų biologinei įvairovei“.

Atkreipiame dėmesį, kad Viešojo administravimo įstatymo 7 str. (Veikla, kurią privalo vykdyti visi viešojo administravimo subjektai) 1 d. 1 p. nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai teikia asmenims įstatymų nustatytą viešojo administravimo subjekto turimą informaciją.

4 klausimas. „Kokie subjektai teikia tokią informaciją Jūsų institucijai?“

Atsakymas. Ūkio subjektų vykdomo monitoringo ataskaitas, kuriose kartu yra pateikiama informacija apie VE parkuose žuvusius paukščius, Tarnybai pateikia AAA. Kadangi vadovaujantis Nuostatų 35.2. pp. Tarnybai kompetencija numatyta tik dėl „ūkio subjekto veiklos poveikio valstybės saugomų ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų biologinei įvairovei“, visais kitais atvejais Tarnyba konsultuoja AAA, dėl monitoringo ataskaitų, Saugomų teritorijų įstatymo 27 str. 4 d. 17 p. pagrindu.

5-6 klausimai. „Kokios atsakomybės priemonės taikomos verslo subjektams, Jei informacija apie numuštus paukščius nėra teikiama?“

„Jei už tokios informacijos neteikimą numatyta administracinė atsakomybė, ar per pastaruosius 5 metus buvo nubaustų įmonių ar asmenų? Jei taip, prašome pateikti informaciją apie priimtas sankcijas.“

Atsakymas. Ūkio subjektų kontrolę vykdo Aplinkos apsaugos departamentas, AAA 2025-02-05 raštu Nr. (30-2)-A4E-1201 jūsų paklausimą persiuntė Aplinkos apsaugos departamentui, todėl Tarnyba šio paklausimo papildomai nepersiunčia.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu, šis atsakymas per vieną mėnesį nuo jo gavimo dienos pasirinktinai gali būti skundžiamas Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (Antakalnio g. 25, 10312 Vilnius) arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (A. Goštauto g. 12-100, 01108 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų administraciniam teismui (Vilniaus rūmai, Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius; Kauno rūmai, A. Mickevičiaus g. 8A, 44312 Kaunas; Klaipėdos rūmai, Galinio Pylimo g. 9, 91230 Klaipėda; Šiaulių rūmai, Dvaro g. 80, 76298 Šiauliai; Panevėžio rūmai, Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys, arba per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą <https://e.teismas.lt>) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Biologinės įvairovės skyriaus vedėja

Gintarė Bevainienė

A. Kamarauskaitė, tel. + 370 671 23852, el. p. ausra.kamarauskaite@vstt.lt

Informuojame, kad kreipiantis raštu į Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą su paklausimu, prašymu arba skundu, Jūs pateikiate savo asmens duomenis. Susipažinti, kaip tvarkomi Jūsų asmens duomenys, galite internetinės svetainės <https://vstt.lrv.lt/lt/> skiltyje [Asmens duomenų apsauga](#) [Privatumo pranešimas \(skirtas fiziniams asmenims, kurie kreipiasi raštu į Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą prie Aplinkos ministerijos su paklausimu, prašymu arba skundu\)](#).

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos 188724381, Antakalnio g. 25, LT-10312 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL VĖJO JĖGAINIŲ POVEIKIO PAUKŠČIAMS STEBĖSENOS IR DUOMENŲ RINKIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-04-16 Nr. V3-621
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Gintarė Bevainienė, Skyriaus vedėja, Biologinės įvairovės skyrius
Sertifikatas išduotas	GINTARĖ BEVAINIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-04-16 07:24:54 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-04-16 07:25:15 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-10-05 12:15:14 – 2026-10-04 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, i.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.80.3
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-04-16 13:12:01)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuoraša suformavo 2025-04-16 13:12:01 DBSIS

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius, mob. tel. +370 682 92653, el. p. aaa@gamt.lt, <https://aaa.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898

Asociacijai „Kraštovaizdis“
el. p. dokumentai@krastovaizdis.eu

2025-
I 2025-01-29 Nr. (30-2)-A4E-
prašymą

Kopija
Valstybinei saugomų teritorijų tarybai prie
Aplinkos ministerijos
Siunčiama per e. pristatymą
Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos
ministerijos
Siunčiama per e. pristatymą

DĖL VĖJO ELEKTRINIŲ POVEIKIO PAUKŠČIAMS STEBĖSENOS

Aplinkos apsaugos agentūra (toliau – Agentūra) pagal kompetenciją išnagrinėjo Jūsų prašymą pateikti informaciją apie laukinių saugomų paukščių apsaugos įgyvendinimą Lietuvoje (toliau – prašymas).

Informuojame, kad vadovaujantis Agentūros nuostatais¹, Agentūros kompetencijai nepriskirtas įstatymų, kitų teisės aktų ir jų taikymo oficialus aiškinimas ar konkrečios faktinės situacijos nagrinėjimas, todėl pagal kompetenciją teikiame Agentūros specialistų nuomonę, kuri nelaikytina oficialiu teisės aktų aiškinimu ar sprendimu konkrečioje situacijoje.

Vadovaujantis Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Monitoringo nuostatai) 11.6 papunkčiu, poveikio biologinei įvairovei monitoringą turi vykdyti ūkio subjektai, kuriems tai numatyta planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje ar sprendime dėl poveikio aplinkai, arba statinių projektuose, parengtuose teisės aktuose nustatyta tvarka, arba poveikio biologinei įvairovei monitoringas numatytas ūkio subjekto veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, teritorijų ir (ar) strateginio planavimo dokumentuose.

Atliekant poveikio aplinkai vertinimą dėl vėjo elektrinių statybos, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus yra nustatoma būtinybė eksploatuojant vėjo elektrines vykdyti paukščių ir šikšnosparnių tyrimus (monitoringą). Tyrimai (monitoringas) vykdomi pagal su Agentūra ir Valstybine saugomų teritorijų taryba prie Aplinkos ministerijos suderintą aplinkos monitoringo programą. Vadovaujantis Monitoringo nuostatų 40 punktu, Agentūra nuolat kaupia duomenis apie suderintas monitoringo programas, jų keitimą, galiojimą.

Ūkinės veiklos vykdytojas asmeniškai renkasi monitoringą atliekančius asmenis. Monitoringo nuostatuose nėra nurodyta kokios kvalifikacijos specialistai gali vykdyti poveikio biologinei įvairovei monitoringą. Rekomendacijos dėl specialistų kvalifikacijos atsirado 2023 m. gruodžio 12 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-406 patvirtinus Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašą (toliau – aprašas), kuris įsigaliojo nuo 2024-01-01. Apraše rekomenduojama

¹ Aplinkos apsaugos agentūros nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. D1-385 „Dėl Aplinkos apsaugos agentūros nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Agentūros nuostatai).

paukščių ir šikšnosparnių tyrimus ir stebėjimą vykdyti ne mažesnę kaip vienerių metų tokio pobūdžio darbo patirtį turintiems asmenims, o jiems padėti – ir trumpesnę patirtį turintiems specialistams, prižiūrimiems reikiama patirtį turinčių specialistų. Rekomenduojama šių asmenų darbą organizuoti ir koordinuoti, surinktus duomenis apibendrinti, išvadas parengti ir su jomis susijusius sprendimus priimti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą gamtos mokslų srities (biologijos, ekologijos ir aplinkotyros, zoologijos mokslų krypčių) arba žemės ūkio mokslų srities (veterinarijos, miškotyros mokslo krypties) išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 5 metų šikšnosparnių paplitimo, paukščių rūšių biologijos ir ekologijos tyrimų praktinio ir (ar) mokslinio darbo patirtį turintiems asmenims.

Tyrimų ir monitoringo ataskaitos ir rezultatai, monitoringo programoje numatytais terminais, teikiami Agentūrai. Agentūra ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos pagal kompetenciją analizuoja iš ūkio subjektų gautus monitoringo duomenis ir ataskaitas, vertina, ar ūkio subjektų veikla nedaro neleistino neigiamo poveikio aplinkai. Aplinkos apsaugos departamentas, vykdydamas aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, pagal kompetenciją ir poreikį naudoja ūkio subjektų aplinkos monitoringo duomenis ir ataskaitas.

Vadovaujantis Monitoringo nuostatų 37 punktu, monitoringo duomenys turi būti vieši ir ūkio subjektas turi užtikrinti, kad jie būtų lengvai prieinami visuomenei, monitoringo ataskaitas ūkio subjektai turi skelbti savo interneto svetainėje. Jei ūkio subjektas neturi interneto svetainės, jis privalo sudaryti galimybę visuomenei susipažinti su monitoringo duomenimis ir ataskaitomis.

Primename, kaip buvote informuoti Agentūros 2025-02-05 raštu Nr. (30-2)-A4E-1201, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalimi, Agentūra persiuntė Jūsų 2025-01-29 prašymo dalį pagal kompetenciją nagrinėti Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos ir pateikti atsakymus pareiškėjui į prašyme nurodytus klausimus, susijusius su aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymu.

Kilus neaiškumams dėl rašto turinio siūlome kreiptis į specialistą, rengusį atsakymą, kad vyktų efektyvus bendravimas ir vienodas situacijos vertinimas.

Šis atsakymas per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos pasirinktinai gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai (A. Goštauto g. 12-100, 01108 Vilnius) ar jos teritoriniam padalinii (Kauno apygardos skyrius, Laisvės al. 36, 44240 Kaunas; Klaipėdos apygardos skyrius, J. Janonio g. 24, 92251 Klaipėda; Panevėžio apygardos skyrius, Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys; Šiaulių apygardos skyrius, Dvaro g. 81, 76299 Šiauliai) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų administraciniam teismui (Vilniaus rūmai, Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius; Kauno rūmai, A. Mickevičiaus g. 8A, 44312 Kaunas; Klaipėdos rūmai, Galinio Pylimo g. 9, 91230 Klaipėda; Šiaulių rūmai, Dvaro g. 80, 76298 Šiauliai; Panevėžio rūmai, Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys arba per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą <https://e.teismas.lt>) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta.

Direktorė

Milda Račienė

Laima Prudnikovienė, tel. +370 665 55456, el. p. laima.prudnikoviene@gamta.lt
Toma Bulauskienė, tel. +37066129251, el. p. toma.bulauskiene@gamta.lt

Digitally signed by
LINA ŽIBIENĖ
DN: cn=LINA ŽIBIENĖ,
o=Ignitis, ou=Ignitis
Group, email=Lina.Zibiene@ignitis.lt

Asociacijai „Kraštovaizdis“
dokumentai@krastovaizdis.eu

2026-03-09 Nr. REHCOR_2026_1138
| 2026-02-24 Nr.

DĖL INFORMACIJOS PATEIKIMO

Gavome Jūsų laišką dėl „Ignitis renewables“ valdomų vėjo elektrinių parkų aplinkos monitoringo ataskaitų (toliau – Ataskaitos). Atkreipiame dėmesį, kad į Jūsų minėtą asociacijos „Kraštovaizdis“ 2025 m. liepos 7 d. raštą atsakėme 2025-07-22 d. raštu Nr. REHCOR_2025_0880.

Informuojame, kad vadovaujantis Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 „Dėl ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“, Ataskaitos yra pateiktos Aplinkos apsaugos agentūrai (toliau – Agentūra) derinti. Ataskaitos bus paskelbtos po suderinimo su Agentūra.

Aplinkosaugos ir socialinės atitikties vadovė

Lina Žibienė

A. Kniežaitė-Gofmanė, Mob.0 625 06 382, el. p. agne.kniezaite-gofmane@ignitis.lt

UAB „Ignitis renewables“
Laisvės pr. 10, 04215
Vilnius, Lietuva

+370 5 278 2222
renewables@ignitis.lt

www.ignitisgrupe.lt

Juridinio asmens kodas
304988904
PVM mokesčio kodas
LT100012186012

Prašome išviešinti paskutinių penkerių metų visų Lietuvoje veikiančių VE monitoringo ataskaitas, nepriklausomai nuo to ar jos suderintos ar nesuderintos. Šį prašymą prašome vertinti, kaip suinteresuotos visuomenės prašymą gauti aplinkosauginę informaciją.

Tik paviešinus minėtas VE monitoringo ataskaitas galima būtų teikti išsamesnes pastabas dėl šio (V) skyriaus. **Prašome sudaryti galimybę susipažinus su monitoringo ataskaitomis teikti papildomas pastabas šiam Projektui. Monitoringo ataskaitas prašome pridėti prie Projekto lydinčiųjų dokumentų.**

Dėl Aprašo 1 priedo

Siūlomas reguliavimas iš esmės kelia labai rimtų abejonių dėl jo atitikties tiek nacionalinei, tiek ES aplinkos teisei vien dėl to, kad jame nustatomi leidžiami paukščių žūties kiekiai, kurie nelaikomi reikšmingu neigiamu poveikiu aplinkai. Pagal viešai prieinamus duomenis, 2025 m. Lietuvoje planuojama statyti iki 391 naujos sausumos vėjo elektrinės, kurių bendra instaliuota galia siektų apie 3024 MW. Daliai šių projektų jau priimtos atrankos išvados, pagal kurias poveikio aplinkai vertinimas (PAV) neprivalomas.

Remiantis Energetikos ministerijos 2026 m. vasario mėn. duomenimis, bendra įrengtoji vėjo elektrinių galia Lietuvoje siekia 2647 MW, tačiau oficialių duomenų apie tikslų veikiančių vėjo jėgainių skaičių nėra. Viešojoje erdvėje nurodoma, kad šiuo metu šalyje veikia apie 500 vėjo jėgainių.

Analizuojant pateiktas lenteles:

- daugumai rūšių leidžiama 1–2 individai per metus,
- kai kurioms – 5–10 per metus,
- kirams – iki 20 per metus,
- šikšnosparniams – ~2 per metus vienai elektrinei.

Tokiu būdu vienai rūšiai gali būti leidžiama nuo ~1 iki 20 individų per metus, o visų rūšių sumuojama „nereikšminga“ žala vienoje vėjo jėgainėje gali siekti ~150. Vertinant formaliai, jei nėra viena rūšis neperžengia slenksčio, bendra žūtis gali būti labai didelė. Tai kelia grėsmę, kad daug projektų kartu gali sukelti reikšmingą poveikį, nors kiekvienas atskirai „formaliai atitinka normą“.

Pagal įsakymo projekto 1 priedo 2 lentelėje nustatytus dydžius (atliekant korekciją – mažinant po 1 vienetą kiekvienai rūšiai), vienai vėjo jėgainei galėtų būti leidžiama per metus sunaikinti iki 154 paukščių individų, nepasiekiant reikšmingo neigiamo poveikio kriterijaus ribos. Tokiu atveju:

- esant ~500 veikiančių vėjo jėgainių, galimas bendras poveikis sudarytų apie 77 000 paukščių per metus;

- pastačius planuojamas 391 papildomą vėjo jėgainę (iš viso 891), šis skaičius galėtų išaugti iki 137 214 paukščių per metus.

Atsižvelgiant į tai, kad vėjo jėgainių eksploatacijos laikotarpis paprastai siekia apie 40 metų, bendras kumuliacinis poveikis per visą laikotarpį būtų itin reikšmingas.

Didžiausią problemą kelia „leidžiamų žūčių“ logika. Pagal Paukščių direktyvą 2009/147/EB ir Buveinių direktyvą 92/43/EEB valstybės narės privalo užtikrinti griežtą saugomų rūšių apsaugą, įskaitant:

- draudimą tyčia žudyti,
- pareigą išvengti reikšmingo trikdymo,
- pareigą užkirsti kelią populiacijų blogėjimui.

Ši sistema grindžiama prevencijos principu, o ne „leistinos žalos kvotomis“. Tuo tarpu siūlomas reguliavimas faktiškai nustato skaitines ribas, kiek individų galima prarasti, kol poveikis laikomas „nereikšmingu“. Tokia logika reiškia, kad kol neperžengi ribos, poveikis tarsi toleruojamas, o tai gali sukelti sistemine saugomų rūšių individų žūtį.

Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymą galioja:

- **atsargumo principas,**
- **prevencijos principas,**
- **pareiga vengti žalos, o ne ją normuoti.**

Siūlomas reglamentavimas kelia ir teises bei aplinkosaugos problemas:

- Ribos nėra susietos su rūšių populiacijų dydžiais ar apsaugos būkle.
- Nenumatytas kumuliacinis poveikio vertinimas ir nebendrai nesumuojamos žūtys tarp rūšių ar projektų.
- Ignoruojamas populiacinis ir regioninis poveikis, nors tiek Paukščių, tiek Buveinių direktyvos reikalauja vertinti populiacijos dydį, būklę ir kumuliacinį poveikį.
- Lentelėse pateikti skaičiai iš esmės tampa „leidžiamos žalos normomis“, o ne vertinimo kriterijais, todėl toks reguliavimas gali būti vertinamas kaip ministro įgaliojimų peržengimas.

Vertinant siūlomą reglamentavimą susidaro įspūdis, kad taip nustatomi konkretūs „saugūs“ skaičiai, eliminuojama diskrecija stabdyti projektus ir sumažinama rizika ūkio subjektams, VE parkų vystytojui. Tad sukuriamą situacija, kur **atitikimas skaičiams tampa svarbesnis už realią aplinkos, saugomų paukščių rūšių, apsaugą**. Tokiu būdu reglamentavimas de facto legalizuoja sistemine

saugomų rūšių individų žūtį ir gali būti vertinamas kaip orientuotas į veiklos vykdytojų interesų užtikrinimą, o ne į veiksmingą aplinkos apsaugą.

Siūlome:

- Peržiūrėti ir moksliai pagrįsti nustatomus ribinius paukščių žūties dydžius.
- Įtvirtinti pareigą vertinti kumuliacinį poveikį visų esamų ir planuojamų vėjo elektrinių mastu.
- Nustatyti griežtesnius reikalavimus saugomoms ir jautrioms paukščių rūšims.
- Užtikrinti, kad tokio pobūdžio veikla negalėtų būti sistemingai atleidžiama nuo PAV procedūrų, jei galimas reikšmingas bendras poveikis.

Prašome keisti 1 ir 2 lenteles:

1 lentelė. Paukščių, šikšnosparnių rūšys, kurių vieno individo žūtis reiškia reikšmingą neigiamą poveikį

Nr.	Paukščių rūšys
1.	Juodakaklis naras (<i>Gavia arctica</i>)
2.	Mažoji žąsis (<i>Anser erythropus</i>)
3.	Mažoji gulbė (<i>Cygnus columbianus</i>)
4.	Sibirinė gaga (<i>Polysticta stelleri</i>)
5.	Juodoji antis (<i>Melanitta nigra</i>)
6.	Žuvininkas (<i>Pandion haliaetus</i>)
7.	Vapsvaėdis (<i>Pernis apivorus</i>)
8.	Juodasis peslys (<i>Milvus migrans</i>)
9.	Rudasis peslys (<i>Milvus milvus</i>)
10.	Gyvatėdis (<i>Circaetus gallicus</i>)
11.	Mažasis erelis rėksnys (<i>Clanga pomarina</i>)
12.	Didysis erelis rėksnys (<i>Clanga clanga</i>)
13.	Kilnasis erelis (<i>Aquila chrysaetos</i>)
14.	Sakalas keleivis (<i>Falco peregrinus</i>)
15.	Sketsakalis (<i>Falco subbuteo</i>)
16.	Paprastasis pelėsakalis (<i>Falco tinnunculus</i>)
17.	Javinė lingė (<i>Circus cyaneus</i>)
18.	Pievinė lingė (<i>Circus pygargus</i>)
19.	Vištvanagis (<i>Accipiter gentilis</i>)
20.	Juodasis gandras (<i>Ciconia nigra</i>)
21.	Didysis baltasis garnys (<i>Egretta alba</i>)
22.	Eurazinis tetervinas (<i>Lyrurus tetrix</i>)
23.	Didžioji kuolinga (<i>Numenius arquata</i>)

24.	Paprastasis gričiukas (<i>Limosa limosa</i>)
25.	Gaidukas (<i>Philomachus pugnax</i>)
26.	Juodkrūtis bėgikas (<i>Calidris alpina</i>)
27.	Upinė žuvėdra (<i>Sterna hirundo</i>)
28.	Juodoji žuvėdra (<i>Chlidonias niger</i>)
29.	Balnuotasis kiras (<i>Larus marinus</i>)
30.	Juodakaklis naras (<i>Gavia arctica</i>)
31.	Rudakaklis naras (<i>Gavia stellata</i>)
32.	Paprastasis purplelis (<i>Streptopelia turtur</i>)
33.	Europinis plačiaausis (<i>Barbastella barbastellus</i>)
34.	Kūdrinis pelėausis (<i>Myotis dasycneme</i>)

2 lentelė. paukščių rūšys, šikšnosparniai, kuriems reikšmingo neigiamo poveikio dydis išreiškiamas žuvusių individų skaičiumi per nurodytą laikotarpį

Nr.	Paukščių rūšys, šikšnosparniai	Vėjo elektrinių parke arba nuo pavienės elektrinės (jei nėra parko) žuvusių paukščių ir šikšnosparnių skaičius, kai poveikis laikomas reikšmingu neigiamu
1.	Ausuotasis kragas (<i>Podiceps cristatus</i>)	≥ 5 per 1 metus
2.	Pilkasis garnys (<i>Ardea cinerea</i>)	≥ 3 per 3 metus
3.	Baltasis gandras (<i>Ciconia ciconia</i>)	≥ 3 per 3 metus
4.	Pilkoji žąsis (<i>Anser anser</i>)	≥ 2 per 1 metus
5.	Pilkoji antis (<i>Mareca strepera</i>)	≥ 3 per 1 metus
6.	Eurazinė cyplė (<i>Mareca penelope</i>)	≥ 10 per 1 metus
7.	Didysis dančiasnapis (<i>Mergus merganser</i>)	≥ 3 per 1 metus
8.	Rudasis peslys (<i>Milvus milvus</i>)	≥ 2 per 3 metus
9.	Nendrinė lingė (<i>Circus aeruginosus</i>)	≥ 3 per 3 metus
10.	Paukštvanagis (<i>Accipiter nisus</i>)	≥ 3 per 3 metus
11.	Paprastasis suopis (<i>Buteo buteo</i>)	≥ 3 per 3 metus
12.	Paprastasis pelėsakalis (<i>Falco tinnunculus</i>)	≥ 2 per 3 metus
13.	Pilkoji gervė (<i>Grus grus</i>)	≥ 6 per 3 metus
14.	Dirvinis sėjikas (<i>Pluvialis apricaria</i>)	≥ 5 per 1 metus
15.	Paprastoji pėmpė (<i>Vanellus vanellus</i>)	≥ 5 per 1 metus
16.	Mažasis kiras (<i>Hydrocoloeus minutus</i>)	≥ 5 per 1 metus
17.	Rudagalvis kiras (<i>Croicocephalus ridibundus</i>)	≥ 20 per 1 metus
18.	Sidabrinis / kaspijinis kiras (<i>Larus argentatus / cachinnans</i>)	≥ 5 per 1 metus
19.	Paprastasis kiras (<i>Larus canus</i>)	≥ 5 per 1 metus
20.	Baltasparnė žuvėdra (<i>Chlidonias leucopterus</i>)	≥ 5 per 1 metus

21.	Baltaskruostė žuvėdra (Chlidonias hybrida)	≥ 5 per 1 metus
22.	Laibasnapis narūnėlis (Uria aalge)	≥ 5 per 1 metus
23.	Alka (Alca torda)	≥ 5 per 1 metus
24.	Klykuolė (Bucephala clangula)	≥ 5 per 1 metus
25.	Ledinė antis (Clangula hyemalis)	≥ 10 per 1 metus
26.	Kuoduotoji antis (Aythya fuligula)	≥ 10 per 1 metus
27.	Smailiauodegė antis (Anas acuta)	≥ 5 per 1 metus
28.	Šikšnosparnis (bet kurios rūšies)	≥ 3 individai per 3 metus po viena vėjo elektrine

Dėl 1 lentelės „Svarbūs atstumai nuo vėjo elektrinių poveikiui jautrių paukščių veisimosi vietų, saugomų ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ (toliau – „Natura 2000“ tinklas) teritorijų ribų, kai vėjo elektrinės daro ar gali daryti reikšmingą neigiamą poveikį“ 13 ir 15 punktų.

Nr.	Paukščių rūšis	Paukščių rūšies aktyvumui svarbus metų laikas ir paros metas	Atstumas (metrais) nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos, kurioje rūšis yra saugoma, ribos arba veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ teritorijas, kai poveikis laikomas reikšmingu neigiamu ir jo neįmanoma išvengti	Atstumas (metrais) nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos, kurioje rūšis yra saugoma, ribos, kai poveikis gali būti reikšmingas neigiamas ir reikia taikyti reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonės (toliau – prevencijos priemonės), o paaiškėjus, kad jos nepakankamai veiksmingos, vėjo elektrinės (toliau – VE) neeksploatuojamos ir paliekamos budėjimo režime 3 stulpelyje nurodytais laikotarpiais, kol pritaikomos papildomos prevencijos priemonės	Atstumas (metrais) nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijas, kai poveikis gali būti reikšmingas neigiamas ir reikia taikyti prevencijos priemonės, o paaiškėjus, kad jos nepakankamai veiksmingos, VE neeksploatuojamos ir paliekamos budėjimo režime 3 stulpelyje nurodytais laikotarpiais, kol pritaikomos papildomos prevencijos priemonės
1.	Didysis baltasis garnys (<i>Egretta alba</i>)	Balandžio 1 d. – birželio 30 d.; šviesusis paros metas	Iki 1000	Nuo 1001 iki 3000	Nuo 1001 iki 2500
2.	Pilkasis garnys (<i>Ardea cinerea</i>)	Balandžio 1 d. – birželio 30 d.; šviesusis paros metas	Iki 1000	-	Nuo 1001 iki 1500
3.	Baltasis gandras (<i>Ciconia ciconia</i>)	Balandžio 1 d. – rugpjūčio 30 d.; šviesusis paros metas	Iki 400	Nuo 401 iki 1000	Nuo 401 iki 1000
4.	Juodasis gandras (<i>Ciconia nigra</i>)	Kovo 20 d. – rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Iki 3000 nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos	Nuo 3001 iki 3500	Nuo 1501 iki 3500

			<i>Iki 1500 nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijas</i>		
5.	<i>Vakarinis vapsvaėdis (Pernis apivorus)</i>	<i>Gegužės 1 d.– rugsėjo 15 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 2000 nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos</i> <i>Iki 500 nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijas</i>	<i>Nuo 2001 iki 2500</i>	<i>Nuo 501 iki 2500</i>
6.	<i>Juodasis peslys (Milvus migrans)</i>	<i>Kovo 10 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 2000 nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos</i> <i>Iki 1500 nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijas</i>	<i>Nuo 2001 iki 3500</i>	<i>Nuo 1501 iki 3500</i>
7.	<i>Rudasis peslys (Milvus milvus)</i>	<i>Kovo 10 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 1000</i>	<i>-</i>	<i>Nuo 1001 iki 3000</i>
8.	<i>Jūrinis erelis (Haliaeetus albicilla)</i>	<i>Visus metus; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 3000 nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos</i> <i>Iki 1000 nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijas</i>	<i>Nuo 3001 iki 3500</i>	<i>Nuo 1001 iki 3500</i>
9.	<i>Mažasis erelis rėksnys (Clanga pomarina)</i>	<i>Kovo 25 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 2000 nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos</i> <i>Iki 1000 nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijas</i>	<i>Nuo 2001 iki 3500</i>	<i>Nuo 1001 iki 3500</i>

10.	<i>Didysis erelis rėksnys</i> (<i>Clanga clanga</i>)	Kovo 25 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas	Iki 3000	-	-
11.	<i>Kilnasis erelis</i> (<i>Aquila chrysaetos</i>)	Visus metus; šviesusis paros metas	Iki 3000	-	-
12.	<i>Gyvatėdis</i> (<i>Circaetus gallicus</i>)	Balandžio 10 d.–rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas	Iki 3500	-	-
13.	<i>Žuvininkas</i> (<i>Pandion haliaetus</i>)	Kovo 20 d.– rugsėjo 15 d.; šviesusis paros metas	Iki 3000 nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos Iki 2500 nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos, kai veisimosi vieta yra nuolatinėje buveinėje	Nuo 3001 iki 3500	Nuo 2501 iki 3500
14.	<i>Paprastasis suopis</i> (<i>Buteo buteo</i>)	Kovo 1 d.– rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Iki 400	-	Nuo 401 iki 1000
15.	<i>Nendrinė lingė</i> (<i>Circus aeruginosus</i>)	Balandžio 1 d.– rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Iki 1000 nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos Iki 500 nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos, kai veisimosi vieta yra nuolatinėje buveinėje	Nuo 1001 iki 1500	Nuo 501 iki 1500, kai veisimosi vieta yra ne laikinoje buveinėje
16.	<i>Pievinė lingė</i> (<i>Circus pygargus</i>)	Balandžio 1 d.– rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Iki 1000 nuo saugomos ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos Iki 500 nuo veisimosi vietos, nepatenkančios į saugomas ar „Natura 2000“ tinklo teritorijos	Nuo 1001 iki 2000	Nuo 501 iki 2000, kai veisimosi vieta yra ne laikinoje buveinėje

17.	<i>Javinė lingė (Circus cyaneus)</i>	<i>Balandžio 1 d.– rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 1000</i>	-	-
18.	<i>Eurazinis tetervinas (Lyrurus tetrix)</i>	<i>Kovo 1 d.– gegužės 31 d.</i>	<i>Iki 1500 (nuo tuokvietės)</i>	-	-
19.	<i>Didysis apuokas (Bubo bubo)</i>	<i>Visus metus; tamsusis paros metas</i>	<i>Iki 3500</i>	-	-
20.	<i>Balinė pelėda (Asio flammeus)</i>	<i>Kovo 15 d.– liepos 31 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 1500</i>	-	-
21.	<i>Didžioji kuolinga (Numenius arquata), paprastasis gričiukas (Limosa limosa), stulgys (Gallinago media)</i>	<i>Balandžio 1 d.– liepos 15 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 1000</i>	<i>Nuo 1001 iki 2000</i>	<i>Nuo 1001 iki 1500</i>
22.	<i>Kolonijose perinčios: upinė žuvėdra (Sterna hirundo), baltaskruostė žuvėdra (Chlidonias hybrida)</i>	<i>Balandžio 15 d.– rugpjūčio 15 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 1000</i>	-	-
23.	<i>Kolonijose perintys: rudagalvis kiras (Croicocephalus ridibundus), kaspijinis kiras (Larus cachinnans), sidabrinis kiras (Larus argentatus), paprastasis kiras (Larus canus), pilkasis garnys (Ardea cinerea)</i>	<i>Balandžio 1 d.– birželio 30 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 1000</i>	-	-
24.	<i>Juodoji žuvėdra (Chlidonias niger), mažoji žuvėdra (Sternula albifrons), baltasparnė žuvėdra (Chlidonias leucopterus), mažasis kiras (Hydrocoloeus minutus)</i>	<i>Balandžio 15 d.– rugpjūčio 15 d.; šviesusis paros metas</i>	<i>Iki 500</i>	-	-

Lentelės 13 ir 15 eilutėse naudojama sąvoką „**nuolatinė buveinė**“ (kaip priešprieša „nenuolatinė“) pvz. žuvininko atveju yra teisiškai neapibrėžta, ekologiškai netiksli ir lengvai manipuluojama, todėl jos taikymas sukuria realią riziką nepagrįstai sumažinti apsaugą ir pakenkti rūšies veisimosi sėkmei. Įsakymo tekste **nėra paaiškintas** šis terminas, taip pat **nepaaiškinta**, kodėl „nuolatinė buveinė“ taikoma tik žuvininkui ir nendrinei lingei.

Tokio skirstymo į nuolatinės ir nenuolatinės buveinės nenumato teisės aktai nei nacionaliniu, nei Natura 2000 kontekste. Nėra kriterijų kiek metų buveinė laikoma „nuolatinė“, kas tai nustato ir kokiais duomenimis remiamasi. To pasekmė - skirtingas interpretavimas ir nenuosekli praktika.

Susidaro įspūdis, kad siūlymas skirstyti buveines į „nuolatinės“ ir „nenuolatinės“ nustatant apsaugos atstumus nebuvo siūlytas gamtininkų, kurie supranta, jog toks skirstymas neturi nei aiškaus teisinio, nei mokslinio pagrindo. Toks reguliavimas neatitinka Žuvininkas ekologijos, ignoruoja rūšies teritorinį elgesį ir alternatyvių veisimosi vietų svarbą bei prieštarauja atsargumo principui, taikomam Europos Sąjunga ir Natura 2000.

Vertinant tokio siūlymo turinį ir praktines pasekmes, pagrindai kyla abejonė, ar jis galėjo būti suformuotas remiantis gamtosaugos ir rūšių apsaugos ekspertų žiniomis. Priešingai, toks diferencijavimas sudaro dirbtinę spragą, kuri praktikoje leistų nepagrįstai mažinti apsaugos atstumus ir sudarytų prielaidas piktnaudžiavimui planuojant ūkinę veiklą. Todėl **toks reguliavimas vertintinas kaip ne tik nepagrįstas, bet ir keliantis realią grėsmę efektyviai rūšies apsaugai – dirbtinai paliekama „landa“ reguliavimo apėjimui.** Veiklos vykdytojas gali teigti, kad lizdas nenaudotas 1–2 metus, todėl „nebėra nuolatinė buveinė“. Taip būtų dirbtinai sumažinami apsaugos atstumai, kas sąlygotų sisteminį apsaugos silpninimą be realaus ekologinio pagrindo.

Kaip žinia, žuvininkas gali keisti lizdus tarp metų, dažnai turi alternatyvius (rezervinius) lizdus ir gali laikinai nenaudoti teritorijos dėl trikdymo, bet vėliau sugrįžti. Todėl taip vadinama jo „nenuolatinė“ vieta gali būti kritinė populiacijos dalis, o jos apsaugos sumažinimas yra biologiškai klaidingas sprendimas.

Toks projekto rengėjų siūlymas išduoda, kad neskirta dėmesio trikdymui įvertinti (kuria žuvininkas yra ypatingai jautrus). Net jei lizdas nenaudojamas konkrečiais metais trikdymas gali užkirsti kelią žuvininko sugrįžimui ir sumažinti veiksmingų teritorijų tinklą. To pasekoje gali būti stebimas ilgalaikis veisimosi sėkmės mažėjimas.

Nepaisoma ir ES atsargumo principo, kai Pagal Europos Sąjungą praktiką jei yra neaiškumas, turi būti taikoma griežtesnė apsauga. „Nuolatinės buveinės“ sąvokos naudojimas daro priešingai – neaiškumas paverčiamas pagrindu mažinti apsaugą.

Primintina, kad sprendimai, paremti neapibrėžta sąvoka „nuolatinė buveinė“ (kaip jau minėta nėra aišku kiek metu ir kieno koku būdu nustatoma kada buveinė laikoma nuolatinė ir kada nenuolatinė) gali būti skundžiami teismui ir pripažinti nepagrįstais. Todėl neišsprendus aiškiai šio punkto reglamentavimu didėja konfliktų tikimybė tarp institucijų, vystytojų ir aplinkosaugos subjektų. Pasekmės aiškios – teisinis neapibrėžtumas tampa projektų stabdymo (komplikuoto vykdymo) priežastimi.

Apibendrinant aukščiau išdėstytą, sąvokos „nuolatinė buveinė“ naudojimas rodo, kad apsauga diferencijuojama ne pagal rūšies poreikius, o pagal neaiškų ir lengvai interpretuojamą statusą. Tai lems,

kad realiai bus nustatomi per maži apsaugos atstumai, VE vystytojų veikla priartės prie svarbių teritorijų, o ilgalaikėj perspektyvoje mažės populiacijos.

Dėl 2 priedo lentelių:

Nepritariame 2 priedo lentelėms, nes:

- jose taikomas ydingas principas saugomų paukščių apsaugą reglamentuoti pagal veisimosi vietų, sankauptų ir t. t. lokalizaciją saugomoje arba nesaugomoje teritorijoje,

- nustatyti atstumai neatitinka paukščių rūšių ekologinių poreikių, todėl nebus sumažinta žūčių grėsmė dėl susidūrimų su VE. Taip pat atsisakoma užtikrinti paukščių apsaugą nuo išstūmimo iš maitinimosi buveinių, jų blokavimo;

- palikta sąlyga tik sulėtinti VE sukimąsi. Tai nesuderinama su paukščių/šikšnosparnių išsaugojimu.

Budėjimo režimu veikianti VE, kurios mentės sukasi 2 apsisukimų/min. greičiu yra mirtinai pavojinga kliūtis paukščiams ir šikšnosparniams. VE, kurios stiebo aukštis 167 m, mentės ilgis 85 m, veikiant budėjimo režimu (2 apsisukimai/min.), jos mentės viršūnės judėjimo greitis – 17,8 m/s arba 64,08 km/val. Jei tokia VE veikia 3 apsisukimų/min. režimu, mentės viršūnės judėjimo greitis - 96,1 km/val. **Išgyvenę ir jėgainių vengiantys paukščiai dėl grupėmis pastatytų, nuolat besisukančių didelių barjerų bus išstumti iš gyvybiškai svarbių maitinimosi teritorijų.**

- net moderniausios, kameras naudojančios technologijos gali tik sumažinti paukščių, šikšnosparnių žūčių skaičių.

- lentelės perkrautos informacija, nepatogios naudotojams.

Siūlome 1, 2, 3 lenteles pakeisti žemiau pateiktomis dviem lentelėmis:

2 priedas

1 lentelė. Minimalūs atstumai iki paukščių lizdaviečių, lizdų kolonijų, tuokviečių, sankauptų nakvynės vietų, kai VE poveikis vertinamas kaip reikšmingai neigiamas ir jo negalima sumažinti technologinėmis prevencijos priemonėmis.

Rūšis	Objektas, nuo kurio matuojamas atstumas	Minimalus atstumas nuo lizdo/lizdų kolonijos/tuokvietės/paukščių sankaupos/nakvynės vietos iki VE, m
Jūrinis erelis	Lizdo taškas SRIS	3500
Kilnusis erelis	Lizdo taškas SRIS	3500
Žuvininkas	Lizdo taškas SRIS	3500

Vapsvaėdis	Lizdo taškas SRIS	2500
Mažasis erelis rėksnys	Lizdo taškas SRIS	2500
Didysis erelis rėksnys	Lizdo taškas SRIS	2500
Paprastasis suopis	Lizdo taškas SRIS	500
Sketsakalis	Lizdo taškas SRIS	1500
Pelėsakalis	Lizdo taškas SRIS	1000
Nendrinė lingė	Lizdo taškas SRIS	1500
Pievinė lingė	Lizdo taškas SRIS	1500
Javinė lingė	Lizdo taškas SRIS	1500
Juodasis peslys	Lizdo taškas SRIS	2000
Rudasis peslys	Lizdo taškas SRIS	2000
Gyvatėdis	Lizdo taškas SRIS	3000
Juodasis gandras	Lizdo taškas SRIS	5000
Baltasis gandras	Lizdas taškas SRIS	1000
Didysis baltasis garnys	Lizdų kolonijos teritorijos artimiausias taškas SRIS	3000
Pilkasis garnys	Lizdų kolonijos teritorijos artimiausias taškas SRIS	2000
Balinė pelėda	Lizdo taškas SRIS	1500
Didysis apuokas	Lizdo taškas SRIS	3500
Tetervinas	Tuokvietės centras SRIS	1500
Stulgys	Tuokvietės centras SRIS	500
Žuvėdrų, kirų lizdų kolonijos	Lizdų kolonijos teritorijos centras SRIS	1000
Migruojančių žąsinių (<i>Anseriformes</i>) paukščių pastovios sankaupų ir nakvynės vietos (gulbė giesmininkė, pikoji žąsis >500 paukščių, želmeninė žąsis, baltakaktė žąsis >1000 paukščių) nustatytos per ne mažiau negu 4 apskaitas/mėn.	Naudojamos teritorijos centras	3000
Migruojančių pilkųjų gervių (<i>Grus grus</i>) poilsio ir nakvynės sankaupų vietos (>500 paukščių) nustatytos per ne mažiau negu 4 apskaitas/mėn.	Naudojamos teritorijos centras	3000
Migruojančių sėjikinių (<i>Charadriiformes</i>)	Naudojamos teritorijos centras	1000

paukščių nuolatinės sankaupų (>1000 paukščių) vietos		
Paukščių maitinimosi vietos, kur susidaro jų sankaupos (sąvartynai) (>500 paukščių)	Naudojamos teritorijos centras	2000

2 lentelė. Atstumai iki paukščių lizdaviečių, lizdų kolonijų, tuokviečių, sankauų nakvynės vietų ir VE neigiamo poveikio mažinimo būdai.

Rūšis	Laikotarpis ir paros metas	Objektas, nuo kurio matuojamas atstumas	Atstumas nuo lizdo/lizdų kolonijos/ tuokvietės/ paukščių sankaupos/nakvynės vietos iki VE (m), kai galimas reikšmingas neigiamas poveikis mažinamas technologinėmis priemonėmis. Stebėsenos metu nustatčius žuvusių paukščių skaičių nurodytą 1 priede, VE stabdomos 2 stulpelyje nurodytais laikotarpiais, kol bus įrengtos efektyvesnės neigiamo poveikio mažinimo priemonės	Atstumas nuo lizdo/lizdų kolonijos/ tuokvietės/ paukščių sankaupos/nakvynės vietos iki VE (m), kai galimas neigiamas poveikis vertinamas kaip nereikšmingas ir technologinės poveikio mažinimo priemonės neprivalomos
Jūrinis erelis	Visus metus; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>3500	5000
Kilnusis erelis	Visus metus; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>3500	10000
Žuvininkas	Kovo 20 d.– rugsėjo 15 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>3500	7000
Vapsvaėdis	Gegužės 1 d.– rugsėjo 15 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>2500	3000
Mažasis erelis rėksnys	Kovo 25 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>2500	3000
Didysis erelis rėksnys	Kovo 25 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>2500	3500
Paprastasis suopis	Kovo 1 d.– rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>500	1000
Sketsakalis	Balandžio 15 d.–rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>1500	2500
Pelėsakalis	Kovo 1 d.– liepos 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>1000	2000
Nendrinė lingė	Balandžio 1 d.– rugpjūčio 31	Lizdo taškas SRIS	>1500	2500

	d.; šviesusis paros metas			
Pievinė lingė	Balandžio 1 d.– rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>1500	2500
Javinė lingė	Balandžio 1 d.– rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>1500	2500
Juodasis peslys	Kovo 10 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>2000	3000
Rudasis peslys	Kovo 10 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>2000	3000
Gyvatėdis	Balandžio 10 d.– rugsėjo 30 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>3000	5000
Juodasis gandra	Kovo 20 d.– rugpjūčio 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>5000	10000
Baltasis gandra	Balandžio 1 d.– rugpjūčio 30 d.; šviesusis paros metas	Lizdas taškas SRIS	>1000	1500
Didysis baltasis garnys	Balandžio 1 d.– liepos 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdų kolonijos teritorijos artimiausias taškas SRIS	>3000	5000
Pilkasis garnys	Balandžio 1 d.– liepos 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdų kolonijos teritorijos artimiausias taškas SRIS	>2000	4000
Balinė pelėda	Kovo 1 d.– liepos 31 d.; šviesusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>1500	2500
Didysis apuokas	Visus metus; tamsusis paros metas	Lizdo taškas SRIS	>3500	7000
Tetervinas	Visus metus; šviesusis paros metas	Tuokvietės centras SRIS	>1500	2500
Stulgys	Balandžio 1 d.– birželio 1 d.; šviesusis paros metas	Tuokvietės centras SRIS	>500	1500
Žuvėdrų, kirų lizdų kolonijos	Balandžio 1 d.– rugpjūčio 15	Lizdų kolonijos	>1000	3000

	d.; šviesusis paros metas	teritorijos centras SRIS		
Migruojančių žąsinių (<i>Anseriformes</i>) paukščių pastovios sankaupų ir nakvynės vietos (gulbė giesmininkė, pilkoji žąsis >500 paukščių, želmeninė žąsis, baltakaktė žąsis >1000 paukščių) nustatytos per ne mažiau negu 4 apskaitas/mėn.	Kovo 15 d.–balandžio 30 d.; rugpjūčio 15 d.–spalio 31 d.; šviesusis paros metas	Naudojamos teritorijos centras	>3000	4000
Migruojančių pilkųjų gervių (<i>Grus grus</i>) poilsio ir nakvynės sankaupų vietos (>500 paukščių) nustatytos per ne mažiau negu 4 apskaitas/mėn.	Liepos 20 d.–spalio 31 d.; šviesusis paros metas	Naudojamos teritorijos centras	>3000	4000
Migruojančių sėjikinių (<i>Charadriiformes</i>) paukščių nuolatinės sankaupų (>1000 paukščių) vietos	Kovo 15 d.–balandžio 30 d.; rugpjūčio 1 d.–spalio 31 d.; visą parą	Naudojamos teritorijos centras	>1000	2000
Paukščių maitinimosi vietos, kur susidaro jų sankaupos (sąvartynai) (>500 paukščių)	Visus metus; šviesusis paros metas	Naudojamos teritorijos centras	>2000	3000

Dėl 3 priedo, I skyriaus 1.3, 2.2 punktų

Nepritariame ir prašome išbraukti 3 priedo, I skyriaus 1.3, 2.2 punktus:

„1.3. Numatoma neeksploatuoti ir palikti budėjimo režime visas VE, kai atliekami šie žemės ūkio darbai: 3 dienoms šviesiuoju paros metu – kai šienaujamos pievos, 1 dienai šviesiuoju paros metu – kai vyksta dirvos judinimo (arimo, lėkščiavimo) darbai, 2 dienoms šviesiuoju paros metu – kai vyksta derliaus nuėmimo darbai.

2.2. visos VE neeksploatuojamos, kai atliekami šie žemės ūkio darbai: 3 dienoms šviesiuoju paros metu – kai šienaujamos pievos, 1 dienai šviesiuoju paros metu – kai vyksta dirvos judinimo (arimo, lėkščiavimo) darbai, 2 dienoms šviesiuoju paros metu – kai vyksta derliaus nuėmimo darbai“.

Šiuose punktuose numatytos priemonės yra perteklinės ir neįgyvendinamos, nes nėra jokios realios sistemos ar institucinių pajėgimų koordinuoti ir kontroliuoti didelio skaičiaus ūkininkų veiklos bei daugiau 500 (kituose šaltiniuose 700) vėjo elektrinių. Šios priemonės nei pašalina, nei kompensuoja neigiamą VE poveikį paukščiams ir šikšnosparniams. Numatytas VE stabdymas susiejamas su konkrečiais žemės ūkio darbais, tačiau tai neužtikrina realaus poveikio mažinimo. **Kiekvieną dieną šie paukščiai medžioja laukuose, pievose, ganyklose, todėl kiekvieną dieną išlieka grėsmė žūti susidūrus su VE.** Efektyviausia prevencinė priemonė yra tinkamas planavimas – kokybiškai atliktos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) procedūros ir VE nestatymo teritorijos, kurioje nustatomas reikšmingas neigiamas poveikis.

Prašome įtraukti naują punktą vietoje 2.2

„Visos reikšmingą poveikį paukščiams ir (ar) šikšnosparniams darančios VE privalo būti išjungtos 2 priedo 1 lentelės 3 stulpelyje nurodytais laikotarpiais, kol bus įdiegtos ir pradės veikti technologinės prevencijos priemonės.“

Reikšmingą neigiamą poveikį darančių VE veikimas pagal EET praktiką prilygintinas tyčiniam paukščių, šikšnosparnių žudymui, todėl jos turi būti išjungtos, kol pradės veikti išbandytos technologinės prevencijos priemonės. Jų įsigijimas, atgabenimas ir įrengimas, derinimas gali užtrukti mėnesius. Atsižvelgiant į tai reikšmingą neigiamą poveikį paukščiams, šikšnosparniams darančios VE negali veikti, kol nėra veikiančių jų neigiamą poveikį mažinančių priemonių.

Dėl 3 priedo III skyriaus 6 punkto

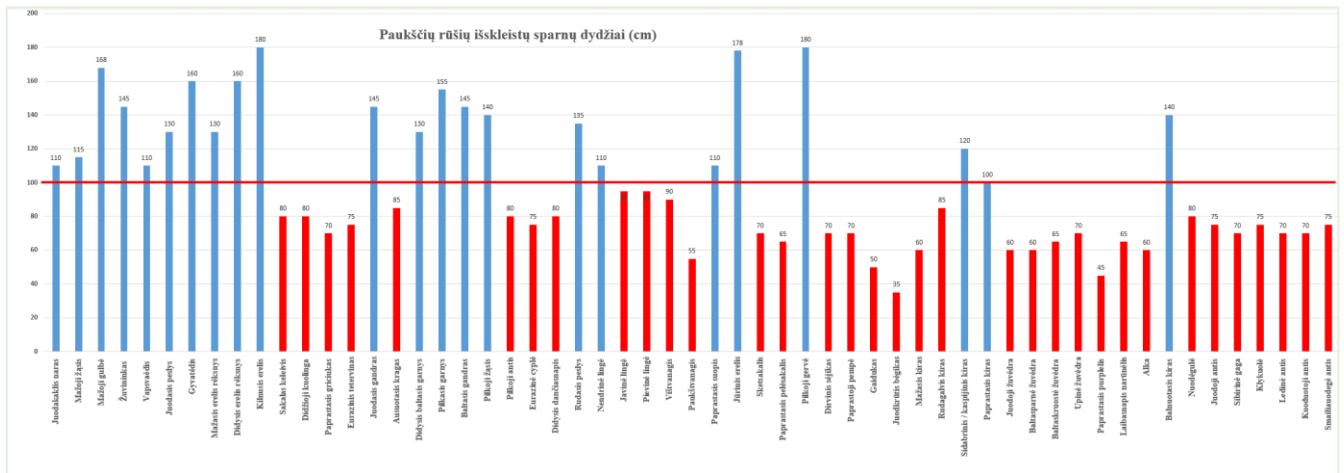
Nepritariame 3 priedo, III skyriaus 6 punktui:

„6. TPP turi pastebėti ne mažiau kaip 80 % visų didesnių kaip 1 m (skaičiuojant ištiestų sparnų ilgį) paukščių rūšių, kurioms nustatytas galimas reikšmingas poveikis planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ar monitoringo metu, 500 m atstumu nuo VE.“

Nustatytas 80% paukščių atpažinimo efektyvumas ir 500 m identifikavimo atstumas naudingas tik VE vystytojams ir naudotojams. Ignoruojama aplinkybė, kad plėšrieji paukščiai veisimosi vietoje laikosi ir aplinkinėse teritorijose medžioja kiekvieną dieną 5-6 mėnesius. Žemas paukščių atpažinimo procentas užprogramuoja neišvengiamas paukščių žūtis.

Paukščio dydžio reikalavimas taip pat eliminuoja mažesnius plėšriųjų paukščių patinus. Būtent patinai intensyviai medžioja ir grobiu aprūpina perinčią patelę ir jauniklius, todėl jiems yra žymiai didesnė tikimybė susidurti su VE.

Diagramoje pavaizduota kokiam skaičiui Aprašo lentelėse nurodytų paukščių rūšių kiltų grėsmė nebūti pastebėtoms vien dėl nuostatos „*didesnių kaip 1 m (skaičiuojant ištiestų sparnų ilgį)*“.

Siūlymas:

Pakeisti 6 punkto formulotę:

„6. TPP turi pastebėti ne mažiau kaip 95 % visų didesnių kaip 0,5 m (skaičiuojant ištiestų sparnų ilgį) paukščių rūšių, kurioms nustatytas galimas reikšmingas poveikis planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ar monitoringo metu, 1000 m atstumu nuo VE.“

Dėl 3 priedo III skyriaus 7 punkto.

Nepritariame 3 priedo, III skyriaus 7 punktui:

„7. TPP turi fiksuoti šikšnosparnius rotoriaus zonoje ar jų skleidžiamus ultragarsinius signalus ne mažesniu kaip VE mentės ilgis atstumu žemyn lygiagrečiai VE bokštui.“

Iš siūlomos formulotės neįmanoma suprasti koku atstumu ir kur VE turi fiksuoti šikšnosparnius arba jų signalus. Šikšnosparniai skraido, todėl VE turi fiksuoti juos bokšto aukščio atstumu nuo rotoriaus, o ne vertikaliai žemyn nuo bokšto.

Siūloma 7 punkto formulotė:

„7. TPP turi fiksuoti šikšnosparnius rotoriaus zonoje ar jų skleidžiamus ultragarsinius signalus ne mažesniu kaip VE bokšto aukštis atstumu nuo jo.“

Dėl 3 priedo III skyriaus 8 punkto.

Nepritariame 3 priedo, III skyriaus 8 punktui:

„8. TPP turi turėti galimybę atpažinti, teisingai nustatyti ir stebėti plėšriuosius ir sklindančius

Aprašo 2 priedo 1 ir 3 lentelėse nurodytus paukščius pagal rūšis ar būrius. Jei nustatytas individas priartėja prie VE ne mažesniu kaip 500 m atstumu, VE, kol paukštis priskris iki jos, turi būti sulėtinta iki budėjimo režimo, kol praeis susidūrimo pavojus. Jei TPP nustatytos VE veiklą riboti dėl daugiau kaip vienos rūšies paukščių, rūšys, dėl kurių VE lėtinama iki budėjimo režimo, išdėstomos pagal pirmumą: mažasis erelis rėksnys, jūrinis erelis, rudasis peslys ir tada kitos rūšys.“

Prieštaraujame, kad TPP tik sulėtintų VE sukimąsi. Tai nesuderinama su paukščių/šikšnosparnių išsaugojimu. Budėjimo režimu veikianti VE, kurios mentės sukasi 2 apsisukimų/min. greičiu yra mirtinai pavojinga kliūtis paukščiams ir šikšnosparniams. VE, kurios stiebo aukštis 167 m, mentės ilgis 85 m, veikiant budėjimo režimu (2 apsisukimai/min.), jos mentės viršūnės judėjimo greitis – 17,8 m/s arba 64,08 km/val. Jei tokia VE veikia 3 apsisukimų/min. režimu, mentės viršūnės judėjimo greitis - 96,1 km/val. Išgyvenę ir jėgainių vengiantys paukščiai dėl grupėmis pastatytų, nuolat besisukančių didelių barjerų bus išstumti iš gyvybiškai svarbių maitinimosi teritorijų.

VE veiklos ribojimo sąlyga pagal TPP nustatomų paukščių rūšių pirmumą tik patvirtina, kad egzistuojančios TPP negali vienu metu sekti kelių skirtingų paukščių ir atlikti efektyvų VE sustabdymą. Pvz. „Ignitis“ projekte naudojamos paukščių aptikimo įrangos gamintojas <https://protecbird.com/en/news/ignitis-renewables-installs-aves-wind-by-protecbird-in-lithuanias-largest-wind-farm/> skelbia, kad „*realiu laiku aptikimas ir identifikavimas **aštuonių** saugomų paukščių rūšių (pvz., didysis erelis rėksnys ir kitos jautrios rūšys Lietuvoje).*“ Jis taip pat nurodo, kad turbinos stabdomos, paukščiui „*įskridus **300–600 metrų** spinduliu, turbinos per 30 sekundžių gali būti perjungtos į sukimosi režimą, kad būtų išvengta susidūrimų su rotoriaus mentėmis.*“

Jei VE parko teritorijoje ar jos aplinkoje gyvena, medžioja net kelios saugomų paukščių rūšys, turėtų natūraliai kilti klausimų dėl vykdytų „tyrimų“, „PAV“ kokybės. Išlygos pirma saugom erelį rėksnį, o jūrinį erelį – jei pavyks, nesuderinamos su ES Paukščių direktyva. Nustatytas 500 m atstumas yra per mažas efektyviam VE stabdymui, nes konkurentą ar grobį atakuojantys paukščiai tokį atstumą nusklendžia per kelias sekundes. Visos TPP turi ribotą aprėptį, todėl nesuprantama, kodėl buvo išbraukti šie svarbūs reikalavimai. Pagal šiame punkte nustatytus reikalavimus įdiegtos TPP bus tik brangios imitacinės neigiamo poveikio mažinimo priemonės.

Siūloma 8 punkto formuluotė:

„8. TPP turi turėti galimybę atpažinti, teisingai nustatyti ir stebėti plėšriuosius ir sklendančius Aprašo 2 priedo 1 ir 3 lentelėse nurodytus paukščius pagal rūšis ar būrius. Jei nustatytas individas priartėja prie VE ne mažesniu kaip 1000 m atstumu horizontalioje ir

vertikaliajoje ašyje, VE, kol paukštis priskris iki jos, turi būti visiškai sustabdyta, kol praeis susidūrimo pavojus.“

Dėl Aprašo 4 priedo II skyriaus – Paukščių tyrimų sausumoje metodikos

Aprašo projekte prie stebėjimo parametrų nurodoma, kad stebėjimai vykdomi „šviesiu paros metu“.

4. Stebėjimo parametrai:

4.1.	<i>Praskrendančių paukščių apskaitos sausumoje. Stebėjimo laikotarpis – kovas–gegužės 15 d. ir rugpjūtis–spalis. Kai VE parke yra iki 4 stebėjimo taškų, stebima ne mažiau kaip 180 val. jas tolygiai išskaidant tarp stebėjimo taškų, kai stebėjimo taškų yra daugiau, stebima ne mažiau kaip 20 val. kiekviename taške per visą stebėjimo laikotarpį</i>	<i>Pavasarinis skraidymas (kovas–gegužės 15 d.); rudeninis skraidymas (rugsjūtis–spalis)</i>	<i>Viename taške stebima 20 val., tolygiai išdėstant jas per visą stebėjimo laikotarpį, šviesiu paros metu. Vienu metu iš taško stebima ne trumpiau kaip 2 val. Stebėjimo metu pagal šios metodikos 5.2 papunkčio reikalavimus registruojami praskrendantys Aprašo 2 priede išvardytų rūšių paukščiai.</i>
4.2	<i>VE poveikiui jautrių paukščių skraidymas teritorijoje veisimosi periodu. Stebėjimo laikotarpis – gegužės 15 d. – rugpjūtis</i>	<i>VE poveikiui jautrių rūšių paukščių skraidymas VE parko teritorijoje (gegužės 15 d.–rugsjūtis)</i>	<i>Viename taške stebima 20 val., šviesiu paros metu. jas tolygiai išdėstant per nurodytą periodą. Vienu metu taške stebima ne trumpiau kaip 2 val. Stebėjimo metu pagal šios metodikos 5.3 papunkčio reikalavimus registruojami visi Aprašo 2 priede išvardytų rūšių praskrendantys paukščiai.</i>
4.3.	<i>Žiemojančių paukščių sankaupų ir tas sankaupas sudarančių paukščių skrydžių apskaitos, kai VE planuojamos arčiau nei 2 km nuo neužšąlančių vandens telkinių, sąvartynų</i>	<i>Žiemojančių paukščių skraidymas ir jų aktyvumas teritorijoje (lapkritis–vasaris)</i>	<i>Viename taške stebima 40 val. šviesiu paros metu. Vienu metu taške stebima ne trumpiau kaip 2 val. Stebėjimo metu pagal šios metodikos 5.2 papunkčio reikalavimus registruojami visi praskrendantys Aprašo 2 priede išvardytų rūšių paukščiai.</i>

Šiuo metu formuluotė „šviesiu paros metu“ yra per daug neapibrėžta ir gali lemti skirtingą interpretaciją (ypač pereinamaisiais sezonais). Tai kelia riziką neatitikti teisinio aiškumo principo ir PAV direktyvos reikalavimo dėl palyginamų ir patikimų duomenų.

Su siūlomu apibrėžimu skirtingi tyrėjai gali pradėti stebėjimus skirtingu metu (pvz., + 2 val. po saulėtekio) ar nutraukti anksčiau (pvz., prieš saulėlydį), tada surinkti duomenys tampa nepalyginami, gali būti ginčijami PAV procese ar teisme.

Siūlome perkelti analogiją iš medžioklės reguliavimo. Medžioklės LR teritorijoje taisyklių 11.4 punkte nustatyta: „*Medžioklė sėlinant leidžiama tik šviesiuoju paros metu - ne anksčiau kaip pusantros valandos iki saulės patekėjimo ir ne vėliau kaip pusantros valandos saulei nusileidus*“. Taip būtų gera praktika (nes tai jau yra teisėje įtvirtintas ir praktikoje veikiantis standartas), kuri užtikrina vienodą interpretaciją ir suderina biologinį aktyvumą (ypač paukščių) su stebėjimo logika.

Toks siūlymas grindžiamas tuo, kad kai kurios paukščių rūšys yra aktyviausios aušroje ir sutemose (ypač aktualu migracijai ir maitinimuisi). Ornitologijoje aušros/sutemų („dawn/dusk periods“) laikomi kritiniais – jų neįtraukus duomenys bus sistemingai iškreipti. Be to medžioklės reguliavime naudojamas šviesaus paros meto jau pripažintas valstybės lygmeniu, atitinka proporcingumo principą ir mokslinio pagrįstumo principą.

Siūlome patikslinti formuluotę: „Šviesus paros metas – laikotarpis nuo vienos valandos iki saulės patekėjimo iki vienos valandos po saulės nusileidimo, nustatomas pagal oficialius astronominius duomenis konkrečioje vietoje, įskaitant prieblandos laikotarpius.“

Taip būtų išvengta praktikoje tyčinio ar netyčinio svarbiausių stebėjimams valandų ignoravimo ir užtikrinama, kad gautus duomenis galima patikimai palyginti tarpusavyje.

Dėl nuostatų projekto

Nuostatų projekto 19.4.2. nurodyta: „~~kai monitoringo programoje numatytas poveikio valstybės saugomų ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų biologinei įvairovei; ir (arba) kraštovaizdžiui monitoringas yra tik viena iš monitoringo programos dalių, AAA per 5 darbo dienas monitoringo programą teikia derinti Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT). VSTT per 10 darbo dienų nuo monitoringo programos gavimo iš AAA dienos raštu pateikia AAA pastabas ir pasiūlymus arba ją derina~~“.

AAA šioje grandyje neatlieka savarankiško vertinimo – ji tik per 5 d. persiunčia dokumentus, pati nepriima sprendimo dėl „Natura 2000“ dalies. Tai reiškia, kad AAA funkcija čia yra techninė (pašto dėžutės principas), o tokie tarpiniai žingsniai viešajame administravime laikomi neefektyviais. Siūlomas reglamentavimas dirbtinai ilgina terminus, kuriuos galima sutrumpinti teikiant dokumentus tiesiogiai VSTT.

Be to, iškyla atsakomybės klausimas: kas realiai atsako už turinio tinkamumą? Ar AAA gali ignoruoti VSTT pastabas ir kaip sprendžiami ginčai tarp institucijų? Kadangi sprendimą dėl poveikio saugomoms teritorijoms iš esmės priima VSTT, tai reikalavimas teikti per AAA yra procedūrinis dubliavimas, kuris ilgina terminalą, išskaido atsakomybę ir nesukuria jokios papildomos vertės.

Siūlome numatyti vieną kompetentingą subjektą dėl saugomų teritorijų ir numatyti tiesioginį derinimą su VSTT.

Dėl 37¹ punkto

Rengėjai numato pildyti projektą 37¹ punktu „37¹. *Poveikio biologinei įvairovei ir (arba) kraštovaizdžiui monitoringo ataskaitų duomenys viešinami VSTT tinklalapyje.*“, tačiau nepatiksina kaip ir per kiek laiko tas viešinimas turi būti atliktas. Visai neužsimenama apie dabar galiojančio 37³ punkto reikalavimus.

Siūlome taisyti ir sugriežtinti dabar galiojančio 37³ punkto reikalavimus dėl ūkio subjektų skelbiamų monitoringo duomenų ir ataskaitų.:

„ 37.3. praėjusio metų ketvirčio technologinių procesų monitoringo ir taršos šaltinių išmetamų ir (ar) išleidžiamų teršalų monitoringo duomenis (Nuostatų 3 priede nurodyti duomenys), praėjusių kalendorinių metų monitoringo ataskaitą (Nuostatų 4 priede nurodyti duomenys) ūkio subjektai skelbia savo interneto svetainėje. Monitoringo duomenys ir ataskaitos skelbiami Nuostatų 3 ir 4 prieduose nurodyta forma. Nuostatų 3 priede nurodyti duomenys paskelbiami per 30 darbo dienų nuo metų ketvirčio pabaigos (išskyrus 2021 m. pirmo ketvirčio), Nuostatų 4 priede nurodyti duomenys ir ataskaitos paskelbiami per 30 darbo dienų nuo monitoringo ataskaitų pateikimo AAA ar LGT dienos (išskyrus 2020 m. monitoringo ataskaitas). Jei ūkio subjektas neturi interneto svetainės, jis privalo sudaryti galimybę visuomenei susipažinti su šiame papunktyje nurodytais monitoringo duomenimis ir ataskaitomis, pvz., skelbti skelbimo lentoje, viešai prieinamoje ūkinės veiklos vietoje. Ūkio subjektai, neskelbiantys monitoringo duomenų ir monitoringo ataskaitų interneto svetainėje, apie tai informuoja AAA ir, jei vykdomas poveikio požeminiam vandeniui monitoringas, – LGT. 2020 m. monitoringo ataskaitas ir 2021 m. pirmo ketvirčio technologinių procesų monitoringo ir taršos šaltinių išmetamų ir (ar) išleidžiamų teršalų monitoringo duomenis ūkio subjektai turi paskelbti iki 2021 liepos 1 d.“

Lietuvoje vėjo jėgainių plėtra sparčiai vyksta, bet monitoringo ataskaitų skaidrumas ir prieinamumas visuomenei nėra sistemiškai užtikrintas. Planavimo stadijos dokumentai (PAV ataskaitos, atrankos išvados ir sprendimai) prieinami Aplinkos apsaugos agentūros (AAA) tinklalapyje, eksploatacinis monitoringas Lietuvoje išlieka silpniausia grandimi.

Vėjo parkų eksploatacijos metu vykdomas monitoringas (pvz., paukščių, šikšnosparnių žūtys) yra privalomas, tačiau jis dažnai teikiamas tik institucijoms (AAA, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba – VSTT, jei yra teikiamas, ir nėra nustatyta aiškos pareigos sistemingai viešinti visų ataskaitų. Naujausi

siūlymai yra mažinti ir taip nevykdomą monitoringo ataskaitų teikimą ir apsiriboti tik prevencijos planų viešinimu (ne visų ataskaitų).

Tai reiškia, kad **pilnas monitoringo rezultatas visuomenei lieka neprieinamas, arba fragmentiškas. Visuomenė negauna atsakymų ar gauna juos pavėluotai, informacija teikiama neišsamiai, tad visuomenės dalyvavimas procese yra ribojamas**, taip yra pažeidžiama Orhuso konvencija. Dėl tokios situacijos kyla įvairios rizikos:

- Nepastebimas realus poveikis (pvz., paukščių žūtys)
- Nepakankamai taikomos prevencijos priemonės
- Monitoringas vykdomas formaliai
- Duomenys lieka institucijose, neprieinami visuomenei ir negali būti patikrinti
- Mažėja visuomenės pasitikėjimas projektais
- Didėja teisinių ginčų tikimybė
- Neviešinant duomenų neįmanoma atlikti išorinio audito

Dabartinis reguliavimas **leidžia ūkio subjektams piktnaudžiauti 30 darbo dienų terminu po duomenų pateikimo AAA ar LGT. Nors ataskaita jau būna parengta ir duomenys surinkti jie nėra skelbiami viešai, tad neprieinami ir visuomenei.** Ūkio subjektai nuolat dangstosi pasakymu, kad „pateikta derinimui“ ir vilkina viešinimą, nors visuomenei labai svarbu laiku susipažinti su pirminiais duomenimis apie taršą ir aplinkos būklę.

Siūlome numatyti veikianti modelį, kad monitoringo ataskaitų teikimas būtų privalomas, vykdomas, viešinamas, o už procedūrų nevykdymą būtų numatytos sankcijos. Vystytojas privalo teikti monitoringo ataskaitas Aplinkos apsaugos agentūrai, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai, o kontrolę užtikrintų Aplinkos apsaugos departamentas.

Prašome taisyti galiojantį 37.3 punktą, kuris Projekte nėra aptariamas. Siūlome nustatyti aiškią ir nedviprasmišką pareigą ūkio subjektams užtikrinti operatyvų ir pilną informacijos viešinimą: ūkio subjektas privalo paskelbti aplinkos monitoringo ataskaitą savo interneto svetainėje (aiškiai identifikuojamą ir lengvai randamą skiltį (kur būtų sistemingai skelbiamos visos monitoringo ataskaitos), arba skelbti „Aktualių pranešimų“ skiltyje, ne vėliau kaip kitą darbo dieną po jos pateikimo kompetentingai institucijai, nepriklausomai nuo to, ar ataskaita yra derinama, ar jau suderinta. Idealiu atveju turėtų būti sukurta centralizuota sistema, pvz. platforma prie AAA, kur skelbiamos VISOS monitoringo ataskaitos, pateikiant duomenis pdf . + atviri duomenys.

Viešinama turi būti būtent ta ataskaitos versija, kurią ūkio subjektas pateikė institucijai derinti, siekiant užkirsti kelią praktikai vilkinti informacijos atskleidimą prisidengiant derinimo procesu.

Ataskaitoje privalo būti viešinama metodika, stebėjimo laikotarpis, visos žūtys (su koordinatėmis) ir taikytos prevencijos priemonės,

Prašome užtikrinti, kad tiek ūkio subjektai, tiek institucijos skelbiant monitoringo ataskaitas užtikrintų jų prieinamumą visuomenei už 10 m. laikotarpį, sudarant galimybes visuomenei ir suinteresuotoms šalims vertinti aplinkos pokyčių tendencijas, įskaitant biologinės įvairovės, pvz., jūros paukščių populiacijų, svyravimus.

Kasmet **iki vasario 1 d.** ūkio subjektas privalo pateikti **pilną monitoringo ataskaitą**. Apie reikšmingą incidentą (pvz., saugomos rūšies žūtis) būtina pranešti per 24–72 val. Skaidrumui užtikrinti siektina, kad kas 2-3 metus būtų atliekamas nepriklausomas monitoringas, finansuojamas vystytojo, bet parenkamas institucijų. Visuomenei turi būti užtikrinta galimybė susipažinti su monitoringo ataskaitų turiniu, taip pat galimybė teikti pastabas.

Turi būti numatytas aiškus sankcijų mechanizmas (baudos, veiklos ribojimas, leidimo stabdymas), jei ūkio subjektas neteikia monitoringo ataskaitų, jų neviešina arba pateikia klaidingus duomenis.

Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytą, **prašome**:

1. įvertinti teikiamas (ir anksčiau teiktas) pastabas rengiant galutinę įsakymo redakciją;
2. pateikti aiškų ir motyvuotą (argumentuotą) paaiškinimą dėl kiekvienos nepriimtos pastabos.
3. Atsižvelgiant į tai, kad siūlomas reglamentavimas gali prieštarauti Paukščių ir kitoms Europos Sąjungos direktyvoms, kurių nuostatų pažeidimas gali užtraukti valstybei sankcijas, prašome kreiptis į Europos teisės departamentą prie Teisingumo ministerijos dėl siūlomo reglamentavimo atitikties ES direktyvoms įvertinimo.

Pabrėžiame, kad rengiamu teisiniu reguliavimu turėtų būti siekiama **veiksmingos laukinių paukščių ir šikšnosparnių apsaugos**, todėl jame numatytos priemonės turi būti orientuotos į rizikų mažinimą ir neigiamų pasekmių gamtai prevenciją. Tikimės konstruktyvaus dialogo ir sprendimų, kurie užtikrintų kokybišką bei suinteresuotų šalių poreikius atliepiantį teisinį reguliavimą.

Elektroninio pašto adresas kontaktams: dokumentai@krastovaizdis.eu .

Pagarbiai,

Asociacijos „Kraštovaizdis“ prezidentas

Teisutis Buda